

Euroopan unionin
neuvosto

Toimielinten välinen asia:
2023/0337 (NLE)
2023/0338 (NLE)

Bryssel, 8. joulukuuta 2023
(OR. en)

13573/23
ADD 2

LIMITE

ACP 89
WTO 145
COAFR 328
RELEX 1106

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: Euroopan unionin ja Itä-Afrikan yhteisön jäsenen Kenian tasavallan välinen
talouskumppanuussopimus

EAC-TALOUSHUMPPANUUSSOPIMUKSEN KEHITYSMATRIISI, 11. SYYSKUUTA 2015

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
Pohjoinen käytävä nro 1 (Mombasa– Malaba– Katuna)	Mombasan sataman kehittäminen (MPDP)	Kenia	Burundi, Uganda, Ruanda ja Tansania	Toteutettavuus-tutkimukset ja yksityiskohtaiset suunnitelmat saatettu päätökseen, vaihe 1 meneillään ja vaiheen 2 rahoitus saatavilla	1 375,00			-	885,00	690,00	5 vuotta	Sataman infrastruktuurin nykyaikaistaminen, jotta suuret alukset pääsevät satamaan ja lisäävät kauppaa. Sisältää uuden konttiterminaalin rakentamisen laituriin nro 23, kustannukset 300 milj. USD. Tavanomaisten tavaralaiturien nro 11–14 muuntaminen konttilaitureiksi, kustannukset 73 milj. USD. Kipevun öljyterminaalin uudelleensijoittaminen, kustannukset 152 milj. USD. Dongo Kundun vapaasataman rakentaminen, kustannukset 300 milj. USD. Kanavan ruoppaus, 60 milj. USD.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Voin kuivasatama	Kenia	Burundi, Uganda, Ruanda ja Tansania	Toteutettavuustutkimus tehty	104,00					81,12	4 vuotta	Mombasan sataman ja alueellisen kauttakulupaikan ruuhkaisuuden helpottaminen. Käytettävissä 97 eekkeriä maata.
	Konttialuskeskuk-sen rakentaminen	Tansania/ Sansibar	Kenia, Uganda	Hanketutkimus on jo toteutettu	212,00						5 vuotta	Helpottaa jälleenlaivausta ja luo hyvän yhteyden EAC-maiden rannikolta sisämaassa oleviin konttiterminaleihin.
	Kisumun sataman ja muiden Victoriajärven satamien kehittäminen											
	Uuden liikennekäy- tävän rakentaminen Lamusta Etiopiaan ja Etelä-Sudaniin	Kenia	Kenia, Ruanda, Uganda, Tansania ja Burundi	Käynnistetty	22 000,00			30,00	21 170,00		5 vuotta	Lamun sataman, tieverkoston, kolmen kansainvälisen lentoaseman sekä öljynjalostamon, öljyputken ja kolmen turistikylän rakentaminen tehokkaan rautatieyhteyden varmistamiseksi Lamusta Etelä- Sudaniin ja Etiopiaan.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Satama-altaan leventäminen ja konttiterminaalin rakentaminen Bujumburan satamaan	Burundi	Burundi, Tansania ja Ruanda	Toteutettavuustutkimukset saatettu päätökseen	19,00	-	-	-	19,00	14,82		Tämän hankkeen avulla Bujumburan sataman sisääntuloväylään voidaan rakentaa aallonmurtaja ja kunnostaa sataman öljyterminaali.
	Telakan rakentaminen Bujumburan satamaan	Burundi	Kenia, Tansania, Uganda, Ruanda	Meneillään olevat toteutettavuustutkimukset ovat saatavilla (sataman yleissuunnitelman mukaisesti)	7,00	-	-	-	7,00	5,46		Käsittelylaitteiden parantaminen, varastorakennuksen rakentaminen, satama-alueen laajennus, uuden satamahallintorakennuksen rakentaminen. Kustannuksia ei ole vielä määritetty. Laivaston kunnostaminen, uusien alusten rakentaminen, vesiliikenteen turvallisuuden parantaminen.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Bukasan sataman ja alusten rakentaminen yhteyden luomiseksi Tansaniassa sijaitsevaan Mwanzan satamaan	Uganda	Uganda ja Tansania	Tehdään toteutettavuustutkimus	300,00	-	-	-	300,00	234,00	5 vuotta	Mahdollistaa hyvät yhteydet Tansaniaan.
	Satama-alueen ulkopuolella sijaitsevan konttivarikon rakentaminen Mombasaan ja Dar es Salaamiin	Ruanda	Ruanda, Burundi, Kenia, Uganda ja Tansania	Sekä Mombasaa että Dar es Salaamia koskevat toteutettavuustutkimukset on saatettu päätökseen. Mombasassa maanhankinta on edennyt viimeiseen vaiheeseen, mutta Dar es Salaamissa prosessi ei ole vielä käynnistynyt.	34,00	-	Maailmanpankki ja TradeMark East Africa	-	34,00	26,52	7 vuotta	Ruandan hallitus toteuttaa tätä hanketta osana integroitua logistiikkahanketta, jolla pyritään muuttamaan satamien ja sisämaan välistä logistiikkaketjua sekä alentamaan kustannuksia ja tehostamaan toimintaa.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Uuden sataman rakentaminen Mwambani Bayhin (Tangaan) ja Musoman rautatien rakentaminen	Tansania	Tansania, Uganda	Toteutettavuustutkimus saatiin päätökseen marraskuussa 2012. Kansainvälisen tarjouskilpailun (suunnittelu, rakentaminen, rahoitus) epäonnistuttua päätettiin 27.1.2015, että hanke toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensin laaditaan yksityiskohtainen suunnitelma ilman rakennustöitä. Suunnittelua koskeva tarjouskilpailu on määrä julkistaa elokuussa 2015.	500,00	-	-	-	500,00	390,00	3 vuotta	Rautatiehanke on osa Tanga (Mwambani)–Arusha– Musoma– New Kampala Railway and Maritime project -hanketta, jonka puitteissa rakennetaan myös uudet suuren kapasiteetin satamat Mwambani-Tangaan, Musomaan ja Kampalaan. Linja avaa Tangan kehityskäytävän kansainväliseen yhdyskäytävään ja edistää rajatylittävää kauppaa naapurimaiden kanssa. Rautatielinjaa käytetään maa- ja metsätalouden tuotteiden, soodan, fosfaattien ja muiden mineraalituotteiden kuljetukseen markkinakeskuksiin. Hanke edistää myös Dutwassa noin 100 km Mwanzasta itään sijaitsevan valtavan nikkeliesiintymän ja Natron-järven läheisyydessä sijaitsevan soodaesiintymän hyödyntämistä.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Öljyputken rakentaminen Kigalista Bujumburaan	Burundi	Ruanda ja Burundi	Ei käynnistetty	-	-	-	-	-	-		Toteutettavuustutkimusta ja rakentamista ei ole vielä käynnistetty. Kustannukset määritetään tutkimuksessa. BAD hyväksyi rahoitustuen (579 368 USD) EAC:n puitteissa.
	Rinnakkaisen kaasuputken rakentaminen Nairobista Eldoretiin siirtokapasiteetin lisäämiseksi	Kenia	Kenia, Uganda, Ruanda ja Burundi	Toteutettavuustutkimus saatettu päätökseen	194,74	-	-	-	194,74	151,90	5 vuotta	Läpimitaltaan 14-tuumaisen öljyputken rakentaminen Nairobista Eldoretiin
	Kenian ja Ugandan välisen öljyputken (KUPPE) pidentäminen	Kenia	Kenia ja Uganda	Suunnittelu/hankintamenet- ely käynnistetty	144,94	-	-	-	144,94	113,05	5 vuotta	Eldoret–Malaba–Kampala- öljyputken rakentaminen toimitusvarmuuden ja Ugandan öljynsaannin varmistamiseksi. Asennetaan läpimitaltaan 10- tuumainen öljyputki vastakkaiseen suuntaan kummankin maan läpi.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
Keskinen käytävä nro 2 (Dar es Salaam– Dodoma– Isaka– Mutukula– Masaka)	Kisarawen tavara- aseman (KFS) rakentaminen	Tansania	Kenia, Uganda, Ruandjaja Burundi	TPA (Tansanian satamaviranomai-nen) on hankkimassa 1 760 eekkerin maa-aluetta hanketta varten. Toteutettavuustut-kimuksen tekemistä koskeva sopimus allekirjoitettiin 17.9.2014. Tutkimus on nyt välivaiheessa, ja sen odotetaan valmistuvan syyskuussa 2015.	120,00	-	-	-	120,00	93,60	5 vuotta	Hankkeen tarkoituksena on lisätä Dar es Salaamin sataman kapasiteettia, jotta se selviytyy Tansanian ja sen naapurimaiden Burundin, Ruandan ja Ugandan liikenteestä.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Standardiraidele- veydellä toimivan rautatielinjan rakentaminen välille Dar es Salaam–Isaka– Kigali/Keza–Gitega– Musongati (1 670 km).	Tansania, Burundi ja Ruanda	Tansania, Burundi ja Ruanda	Standardiraidele-veydellä toimivan rautatielinjan toteutettavuus-tutkimus välille Isaka–Kigali/Keza– Gitega–Musongati tehtiin AfDB:n rahoituksella (2,80 milj. USD). BNSF teki toteutettavuus- tutkimuksen Dar es Salaam–Isaka-rautatielinjan ajanmukaistamises-ta standardilevyi-seksi, tutkimuksen rahoittivat USTDA ja BNSF yhdessä (0,9 milj. USD). Yksityiskohtainen tekninen selvitys koko rautatielinja- sta (Dar es Salaam–Isaka– Kigali/Keza–Gitega– Musongati) valmistui marras-kuussa 2014 AfDB:n rahoittamana (8,9 milj. USD). Hanketta koordinoi sihteeristö, puheenjohtajana Tansania, hankkeen sihteeristö toimii Ruandassa.	5 580,00	-	-	-	5 580,00	4 352,40	8 vuotta	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
				Hankkeelle palkattiin neuvonantaja (CPSC) organisoimaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja avustamaan rahoitusneuvotteluissa. Kiinnostuksenilmaisut pyydettiin jättämään heinäkuussa 2015.								
	Maantien Mutukula– Kyaka–Bugene–Kasulo (277 km) päällystäminen bitumilla	Tansania	Tansania, Burundi, Ruajaa ja Uganda		124,00	-	-	-	124,00	96,72	5 vuotta	Rahoitusta haetaan vain 124 kilometrille.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Laiturien nro 13 ja 14 rakentaminen Dar es Salaamin satamassa	Tansania	Burundi, Ruanda ja Uganda	Hankkeelle palkattiin neuvonantaja (CPSC) organisoimaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia ja avustamaan rahoitusneuvotte-luissa. Kiinnostuk-senilmaisut pyydettiin jättämään heinäkuussa 2015.	400,00	-	-	-	400,00	312,00	3 vuotta	Arvioidut kustannukset kattavat rakentamisen ja varusteiden hankinnan.
	Sataman kohentami-nen kohteissa Mwanza South, Kigoma ja Kasanga	Tansania	Tansania, Kenia, Uganda, Ruanda ja Burundi	Mwanzan sataman uudenaikaistamista koskeva toteutettavuustut-kimus aloitettiin elokuussa 2014, tekijänä konsulttiyritys Royal Haskoning, valmistuu maaliskuussa 2015. Uudenaikaistamis-työt alkavat tutkimusten päätyttyä.	400,00	-	-	-	400,00	312,00	5 vuotta	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Maantien Mpanda– Uvinza–Kanyani (252 km) parantaminen Tie on osa läntistä käytävää Tunduma– Sumbawanga–Mpanda– Kigoma–Nyakanazi (1 286 km). Tällä käytävällä taloudellisia toimintoja ovat maatalous, matkailu, kaivostoiminta, metsänhakkuu, kalastus ja kultasepäntyö. Osa Tansanian tärkeää läntistä käytävää, avaa merkittävän yhteyden Länsi-Tansaniaan, EAC-maihin ja COMESA-alueille. Tärkeä yhteys TANZAM-maantielle Tundumassa ja keskeisille käytäville Nyakanazissa.	Tansania	EAC– SADC– COMESA	Yhteensä 50 kilometrin osuudesta Mpanda– Mishamosta (Mpanda– Usimbili-osuus, 35 km) tehty urakkasopimus Tansanian hallituksen rahoituksella. Rahoitus puuttuu vielä osuudelta Usimbili–Mishamo– Uvinza–Kanyani (267 km). Tansanian hallitus saanut toteutettavuustutkimuksen ja suunnitelmat valmiiksi.	203,46	0	0	0	1,46	202	5 vuotta	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Dar es Salaamin eteläinen ohitustie (85,5 km). Yhteys Dar es Salaamin satamaan ja ehdotettuun Kisarawen kuivasatamaan ja Mlandiziin.	Tansania	Tansania, EAC, COMESA	Toteutettavuustutkimus ja suunnittelu ovat meneillään Tansanian hallituksen rahoittamina	200	0	0	0	200	156,00	5 vuotta	Moottoritie helpottaa keskisen liikennekäytävän ruuhkaisuutta ja tehostaa liikennevirtaa Dar es Salaamin kaupunkiin ja sieltä ulos.
	Maantien Handeni–Kiberashi–Singida (460 km) päällystäminen bitumilla	Tansania	Tansania, Ruanda ja Burundi	Toteutettavuustutkimus ja suunnittelu ovat meneillään Tansanian hallituksen rahoittamina.	460,00	-	-	-	460,00	358,80	5 vuotta	
	Dar es Salaamin eteläinen ohitustie (85,5 km)	Tansania	Tansania, Burundi ja Ruanda	Toteutettavuustutkimus ja suunnittelu ovat meneillään Tansanian hallituksen rahoittamina.	200,00	-	-	-	200,00	156,00	5 vuotta	Moottoritie helpottaa keskisen liikennekäytävän ruuhkaisuutta ja tehostaa liikennevirtaa Dar es Salaamin kaupunkiin ja sieltä ulos.
	Rumongen sataman rakentaminen (toteutettavuustutkimukset ja rakentaminen)	Burundi	Burundi ja Tansania	Ei käynnistetty. Toteutettavuustutkimukset saatavissa.	6,00	-	-	-	6,00	4,68	2011/12 - 2014/16	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Maantien Kayonza– Rusumo (92 km) kunnostus	Ruanda	Ruanda ja Tansania	Ruandan hallitus on ottanut käyttöön JICA:n ja AfDB:n myöntämiä varoja.	75,45	-	0,45	-	75,00	58,50	3 vuotta	JICA:n suorittama hankkeen arviointi saatiin päätökseen heinäkuussa 2015.
	Maantien Musanze– Cyanika (24 km) kunnostus.	Ruanda	Ruanda ja Uganda	Yksityiskohtainen tutkimus käynnistettiin maaliskuussa 2015. Se on määrä saada päätökseen marraskuussa 2015.	26,20	-	0,20	-	26,00	20,28	3 vuotta	Urakalle ei ole vielä rahoitusta.
	Maantien Ngoma– Ramiro–Nyanza kunnostus (130 km kahdessa osassa). Yhteys keskeiseen käytävään.	Ruanda	Ruanda ja Tansania	Yksityiskohtainen tutkimus saatiin päätökseen tammikuussa 2015.	170,00	-	0,50	-	169,50	132,21	4 vuotta	Urakalle ei ole vielä rahoitusta.
	Lautan rakentaminen Tanganjikajärvelle	Burundi	Burundi ja Tansania	Ei käynnistetty	12,00	-	-	-	12,00	9,36	2012 - 2016	Urakalle ei ole vielä rahoitusta.
	Valtatien nro 6, Muyinga–Kobero, kunnostus	Burundi	Burundi ja Tansania		104,00	-	-	-	104,00	81,12		

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Valtatien nro 12, Gitega–Karuzi– Muyinga–Tansanian raja, kunnostus ja jatkaminen	Burundi	Burundi ja Tansania	Yksityiskohtainen suunnitelma tehty	89,60	-	-	-	89,60	69,89		
	Valtatien nro 18, Nyakararo–Mwaro– Gitega, kunnostus	Burundi	Burundi ja Tansania	Yksityiskohtainen suunnitelma tehty	44,80	-	-	-	44,80	34,94		Osuuden Mwaro–Gitega urakalle ei ole vielä rahoitusta.
	Valtatien nro 7, Bujumbura–Nyakararo, kunnostus	Burundi	Burundi ja Tansania	Yksityiskohtainen suunnitelma tehty	60,00	-	-	-	60,00	46,80		
	Valtatien nro 1, Bujumbura–Kayanza– Kanyaru Haut, kunnostus ja jatkaminen	Burundi	Burundi ja Ruanda	Yksityiskohtainen suunnitelma tehty	138,00	-	-	-	138,00	107,64		
	Maantien nro 101 rakennustyöt	Burundi			49,20	-	-	-	49,20	38,38		

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Valtatien nro 6 jatkaminen Kayanzaan	Burundi	Burundi ja Ruanda	Yksityiskohtainen suunnitelma tehty osuudelle Kobero–Muyinga	156,00	-	-	-	156,00	121,68		
	Valtatien nro 2, Bujumbura–Gitega, kunnostus	Burundi	Burundi ja Tansania		52,00	-	-	-	52,00	40,56		
	Valtateiden nro 16 ja 17, Gitega–Bururi– Makamba (127 km), kunnostus ja rakentaminen	Burundi	Burundi ja Tansania		145,20	-	-	-	145,20	113,26		
	Osuuden Ruyigi– Gisuru–Gahumo (Burundi–Tansania, 80 km) toteutettavuustutkimus ja rakentaminen	Burundi	Burundi ja Tansania	Ei käynnistetty	70,00	-	-	-	70,00	54,60		Kustannukset määritetään tutkimuksessa.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Standardiraidele- veydellä toimivan rautatielinjan rakentaminen välille Dar es Salaam–Isaka– Kigali/Keza–Gitega– Musongati (1 670 km).	Tansania, Burundi ja Ruanda	Tansania, Burundi ja Ruanda	Standardiraidele-veydellä toimivan rautatielinjan toteutettavuustutkimus välille Isaka–Kigali/Keza– Gitega–Musongati tehtiin AfDB:n rahoituksella (2,80 milj. USD). BNSF teki toteutettavuus-tutkimuksen Dar es Salaam–Isaka- rautatielinjan ajanmukaistamises-ta standardilevyi-seksi, tutkimuksen rahoittivat USTDA ja BNSF yhdessä (0,9 milj. USD). Yksityiskohtainen tekninen selvitys koko rautatielin- jasta (Dar es Salaam–Isaka– Kigali/Keza–Gitega– Musongati) saatetaan päätökseen helmikuussa 2013 AfDB:n rahoittamana (8,9 milj. USD). Hanketta koordinoi sihteeristö, puheenjohtajana Tansania, hankkeen sihteeristö toimii Ruandassa.	5 580,00	-		-	5 580,00	4 352,40	8 vuotta	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
				DBI (Saksa) ja BNSF (Yhdysvallat) saattoivat toteutettavuustutkimukset päätökseen. AfDB:n rahoittama (8,9 milj. USD) yksityiskohtainen tekninen tutkimus on meneillään, tarkoituksena julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien organisointi ja ensisijaisten toimien (sijoituksia valmistelevien) toteutettavuustutkimusten suorittaminen. Raporttiluonnoksen odotetaan valmistuvan joulukuussa 2012 ja loppuraportin helmikuussa 2013.								

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Standardiraidelev- eydellä toimivaa rautatietä Mombasa– Kampala–Kigali koskeva hanke	Ruanda	Ruanda, Uganda, Kenia ja Burundi	Mombasa–Nairobi-osuuden rakentaminen aloitettiin marraskuussa 2013. Osuuden pääasiallinen rahoittaja on China Exim Bank, ja osuuden rakentaa China Road and Bridge Corporation (CRBC).	13 800,00	-		6 500	7 300,00	5 694,00	2014–2019 (institutio- naaliset puitteet, rahoitus ja suunnittelu: 2 vuotta, rakentaminen : 3 vuotta)	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
				- Nairobi–Malaba-osuuden toteutettavuustutkimusta tekee China Communications Construction Company (CCCC), ja sen on määrä valmistua syyskuussa 2015. Malaba–Kampala-osuuden alustava tekninen suunnittelu saatiin päätökseen elokuussa 2014. Maaliskuussa 2015 Ugandan hallitus ja China Harbour Engineering Company (CHEC) allekirjoittivat sopimuksen kyseisen osuuden rakentamisesta, mukaan lukien pohjoinen yhteys Guluun ja Nimuleen.								

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
				- Uganda ja Etelä-Sudan aloittivat yhdessä Tororo–Nimule–Juba-osuuden alustavan teknisen suunnittelun täytäntöönpanon. - Uganda ja Ruanda aloittivat yhdessä Kampala–Kigali-osuuden ja pistoratojen alustavan teknisen suunnittelun täytäntöönpanon, jonka on määrä valmistua lokakuussa 2015. Rahoituksen käyttöönotto on käynnistetty kaikissa näissä kolmessa maassa.								

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Maantien Nyanguge– Magu–Musoma (184,2 km) kunnostus	Tansania	Tansania ja Kenia	Kunnostus on saatu päätökseen 85,5 km:n osuudella Simiyun/Maran rajalta Musomaan. Rahoitus puuttuu vielä osuudelta Nyanguge–Simiyun/Maran raja (80 km). Toteutettavuustutkimus saatiin päätökseen kesäkuussa 2008, ja yksityiskohtainen tekninen suunnitelma valmistui vuonna 2009 EU:n rahoituksella.	115,00	0,67	-	-	114,33	89,18	5 vuotta	Hanke voitaisiin rahoittaa 10. EKR:n varoista (RIP).

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Maantie Kidahwe– Kibondo–Nyakanazi (310 km)	Tansania	Tansania, Burundi ja Ruanda	Parhaillaan päällystetään bitumilla yhteensä 100 km:n osuutta (50 km Nyakanazista Kisuluun päin ja 50 km Kidahwesta Kasuluun päin) Tansanian hallituksen rahoituksella. Rahoitussitoumus puuttuu vielä 250 km:n osuuden rakentamiselta. Konsultti toteuttaa julkisena hankintana tehtävän Kasulu–Nyakanazi-osuuden (210 km) toteutettavuustut- kimuksen ja yksityiskohtaisen suunnittelun, ja Kasulu– Mugina-osuuden (45 km, Tansanian ja Burundin rajalle) toteutettavuustut- kimus on tekeillä NEPAD- IPPF:n rahoituksella.	255,00	-	-	-	255,00	198,90	5 vuotta	

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Maantien Malindi– Lungalunga–Bagamoyo rakentaminen (503 km)	5 %	Kenia ja Tansania	Toteutettavuustutkimukset ja yksityiskohtainen tekninen suunnittelu saatu päätökseen.	571,00				571,00	445,38	5 vuotta	Toteutettavuustutkimuk- set ja yksityiskohtainen tekninen suunnittelu kokonaan AfDB:n rahoittamia. Tavoitteena on tarjota yhteys käytävään nro 1 ja LAPSSET-käytävään.
	Rautatielinja Tanga– Moshi–Arusha– Musoma	Tansania	Tansania, Uganda ja Kenia	Toteutettavuustutkimus meneillään (kustannukset 2 miljardia Tansanian shillinkiä)	1 903,00	-	-		1 903,00	1 484,34	2012-2017	Hankkeeseen kuuluu rautatielinjan Tanga–Musoma vahvistaminen, uudenaikaistaminen ja rakentaminen, mukaan lukien pistorata Mto wa Mbusta Natronjärvelle. Rautatie luo yhteyden Ugandan ja Tangan sataman välille.
	Olemassa olevan Voi– Taveta-rautatien (110 km) kunnostus	Kenia	Kenia, Tansania	Toteutettavuustutkimus tehty	18,00							
	Karumen lentoaseman (Pemba) rakennelmien ja laitteiden parantaminen	Tansania/ Sansibar	Kenia, Tansania, Uganda	Toteutettavuustutkimus valmis	12,12							

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
Sähköntuotanto (energia)	Rusizi IV - vesivoimalan tutkimus ja rakentaminen (285 MW)	Ruanda	Ruanda ja Burundi	Toteutettavuustutkimus saatettu päätökseen. Tehdään toteutettavuustut- kimukset	500,00	-	-	-	500,00	390,00		Neuvottelut ovat käynnissä Rusizi III:n rakennuttajien kanssa.
	Rusizi III - voimalaitoksen rakentaminen (145 MW)	Ruanda	Ruanda ja Burundi	Kaikki tutkimukset saatettu pätökseen. Neuvottelut käynnissä yksityisen rakennuttajan kanssa.	405,00	2,82	-		402,18	313,70	2015–2019	Toteutetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden puitteissa.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Yhteinen nesteytettyä maakaasua (LNG) käyttävä voimalaitos (100 MW)	Ruanda	Ruanda ja Kenia	Kenia järjesti tarjouskilpailun 700 MW:n voimalasta sekä kelluvasta varastosta ja höyrystyslaitokses-ta Mombasan piirikuntaan (kuuleminen järjestettävä Ruandan kanssa). Ruandan hallitus laati infrastruktuurimi-nisteriön avulla suunnitelman 1 000 MW:n hankkeelle ja kävi jatkokeskusteluja Kenian kanssa.	900,00	-	-	-	900,00	702,00	Koko hankkeen ja etenkin kelluvan LNG- varaston ja höyrystyslai- toksen monimutkai- suuden vuoksi rakennusaika on 2–3 vuotta (lukuun ottamatta rahoitukseen ja hankintame- nettelyyn liittyviä toimia).	Täydellinen arviointi hankkeen kaikkien osien (satama, voimala, siirtoverkko) teknisestä toteutettavuudesta. Täydellinen arviointi hankkeen taloudellisesta toteutettavuudesta pääomakustannusten sekä LNG:n kysyntää ja hintoja koskevien arvioiden perusteella. Arvio siitä, pitäisikö hanke toteuttaa julkisin varoin, jolloin kukin maa sitoutuisi hankkeen rahoitukseen, vai yksityisin varoin, jolloin kukin maa takaisi osan yksityisen toimijan edellyttämästä maksusta.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Siirtojohtoon rakentaminen Ugandasta Keniaan sähkönsyötön lisäämiseksi Kenian kansalliseen verkkoon (127 km, 220 kV), yhdysverkko Lessos– Tororo.	Kenia	Uganda, Kenia	Toteutettavuustutkimus valmis. Valmistelutyö, suunnittelu ja tarjousasiakirjat tehty.	56,00	-	-	-	56,00	43,68	5 vuotta	Hanke on luonteeltaan alueellinen ja parantaa sähkön toimitusvarmuutta alueella. Arvioitu kapasiteetti 200 MW.
	Siirtojohtoon rakentaminen Tansaniasta Keniaan sähkönsyötön lisäämiseksi Kenian kansalliseen verkkoon (100 km, 400 kV), kaksoisjohto välille Isinya–Namanga.	Kenia	Kenia, Tansania	Toteutettavuustutkimus saatettu päätökseen. Valmistelutyö, suunnittelu ja tarjousasiakirjat tehty.	55,00	-	-	-	55,00	42,90	5 vuotta	Arvioitu kapasiteetti 1 300 MW.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Tansanian, Sambian ja Kenian välisiä (TZK) siirtoyhteyksiä koskeva hanke. 400 kV:n siirtojohdon jatkaminen Sambiasta Tansaniaan ja Keniaan: Iringa–Mbeya (292 km), Iringa–Shinyanga (670 km) ja Singida–Arusha (414,4 km).	Tansania	Tansania ja Kenia	Toteutettavuustutkimukset saatettu päätökseen (Mbeya–Iringa, Iringa–Shinyanga ja Singida–Arusha) tai meneillään (Iringa–Shinyanga).	911,23	-	470,00	-	441,29	344,21	4 vuotta	Kehityskumppanit Maailmanpankki, JICA, EIP ja EDCF ovat valmiit rahoittamaan Iringa–Shinyanga-osuuden (470 milj. USD). Lainantajien konsortio (Maailmanpankki/IDA, AfDB, JICA ja Ranskan kehitysvirasto (ADF) ovat ilmaisseet olevansa kiinnostuneita rahoittamaan Singida–Arusha-osuuden (242,09 milj. USD), mutta osuudelle Mbeya–Iringa haetaan vielä rahoitusta (199,2 milj. USD).

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Siirtojohdot: 1) Olwiyo–Nimule– Juba, 400 kV:n johto (190 km) 2) Nkenda–Mpondwe– Beni, 200 kV:n johto (70 km) 3) Masaka–Mwanza, 200 kV:n johto (85 km)	Uganda	Uganda ja Tansania	Tehdään toteutettavuustut- kimus	162,00	-	-	-	162,00	126,36	4 vuotta	
TIETO- JA VIESTINTÄ- TEKNIikka JA TELE- VIESTINTÄ (TVT)	Rajatyöllävät yhteydet (yhteys itäisen Afrikan merikaapeliin) (toteutettavuustutki- mukset ja rakentaminen)	Ruanda	Kenia, Uganda, Ruanda, Burundi ja Tansania	Päivitetty tilanne, syyskuu 2014. Pitkäaikainen vuokrasopimus allekirjoitettiin 2,4 Gbit/s:n yhteyden luomiseksi Ruandaan. Tämä kapasiteetti on riittämätön Ruandan tarpeisiin.	32,00	-	-	-	32,00	24,96	3 vuotta	Itä-Afrikan yhteisön viiden pääkaupungin välille on kiireellisesti tarpeen luoda erityinen pimeäkuituyhteys, jolla alennetaan tietoliikennekustannuksia ja lisätään näiden maiden välistä kapasiteettia.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Teknologiakeskusten (ICT Parks) perustaminen Keniaan ja Ruandaan (Ruanda Technopol)	Kenia	Kenia ja Ruanda	5 000 eekkeriä maata hankittu ja aidattu teknologiakeskuk- sen rakentamista varten, Konza Technology City Master Plan hyvä- ksytty, Master Delivery Partner I valittu, työmaan toimisto yhdistetty sähköverkkoon, Thwaken pato rakenteilla, 10 porausreikää porattu, myyntipaviljonki rakenteilla, 10 km:n puskurivyöhyke muodostettu, paikalle johtava tie rakenteilla ja rakennustyöt aloitettu.	11 765,00				11 765,00	9 176,70	12 vuotta	Kansainvälisten sijoittajien konferenssi pidetty, rakennustöiden aloitusjuhlallisuuksiin osallistui 14 rakentamisen aloittavaa, tietojen ja viestintätekniikkaan liittyvää yritystä, kuten IBM, Microsoft, Google ja Safaricom sekä paikalliset pankit. Hallitus aikoo toteuttaa hankkeen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksina.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
		Kenia ja Ruanda	EAC	Päivitetty tilanne, syyskuu 2014. Yleissuunnitelma, liiketoimintasuunnitelma ja arkkitehtoninen yleissuunnitelma tehty 61,3 hehtaarin teknologiapuistoa varten. Seuraava vaihe: 1. yksityiskohtaisen arkkitehtonisen suunnitelman laatiminen, 2. teknologiapuiston fyysisen infrastruktuurin kehittäminen, 3. alueellisen huippuosaamisen keskuksen rakentamisen on määrä alkaa ennen tämän vuoden loppua (kestää 22 kuukautta).	230,00	-	-	-	230,00	179,40	2014–2019	Koska teknologiapuistosta aiheutuu Ruandan hallitukselle suuret kustannukset, meidän on ollut harkittava vaiheittaista rakentamista, joka kestää yli 10 vuotta. Jos käytettävissä on riittävästi varoja, teknologiapuisto voidaan saada valmiiksi puolta vähemmässä ajassa (ks. Täytäntöönpanoaikataulu)

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Alueellisen yhdysliikennepisteen (RIXP) perustaminen	Ruanda	Ruanda, Burundi, Kenia, Uganda ja Tansania	Käynnistysvaihe	15,00	-	-	-	15,00	11,70	2013–2015	UUSI. Auttaa luomaan infrastruktuurin ja palvelut, joiden avulla alueesta tulee riippumaton kansainvälisistä toimijoista ja alueellinen tietoliikenne turvataan alueella.
	Alueellinen koulutus- ja tutkimustieto- verkkohanke (REduNet)	Ruanda	Ruanda ja Tansania	Ruandassa ja Tansaniassa aloitettu pilottihanke	20,00	-	-	-	20,00	15,60	2013–2015	Alueen t&k-toiminta on vähäistä, eikä instituutioilla ole innovointikapasiteettia. Hankkeella luodaan erityinen kustannustehokas ja suorituskykyinen tietoverkko, jolla yhdistetään tutkimus ja korkeakoulut muihin vastaaviin tiedeyhteisöihin ja maailmanlaajuisiin tutkimus- ja koulutusresursseihin Ubuntunetin ja internetin välityksellä.
	Yhdistetyn lannoitetehtaan rakentaminen	Kenia	Ruanda, Burundi, Kenia, Uganda ja Tansania	Toteutettavuustutkimus tehty	3,20						5 vuotta	Helpottaa kohtuuhintaisten ja laadukkaiden lannoitteiden saatavuutta

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
VALMIUK- SIEN LISÄÄMINEN JA INSTITUTIO- NAALINEN KEHYS	Terveys- ja kasvinsuojeluky- symyksiin liittyvien valmiuksien ja teknologian siirron vahvistaminen EAC- kumppanuusvalti-oissa kansainvälisten normien noudattamiseksi Varat käytetään normeista ja laadunvarmistuksesta vastaavien virkamiesten koulutukseen ja osallistumiseen Codexin, OIE:n ja IPPC:n työskentelyyn sekä alueellisten ja kansainvälisten SPS- normien täytäntöönpanoon, mukaan lukien akkreditoitujen laboratorioiden ja taudeista vapaan alueen perustaminen.	EAC	EAC	Alustavat tutkimukset saatettu päätökseen	60,25	-	0,25	-	60,00	46,80	5 vuotta	FAO:n bioturvaamishanke YK:n yhteisen ohjelman puitteissa, josta saatu rahoitusta 247 256 USD.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Kalatalousteiden rakentaminen Victoriajärven ympäristöön	Kenia	Kenia, Uganda ja Tansania	Käynnissä	7,10	-	-	-	7,10	5,54	3 vuotta	
	Normien noudattamiseen ja laaduntarkastukseen keskittyvien rajatarkastusasemien perustaminen (Namanga, Sirari, Holili ja Tunduma).	Tansania	Tansania ja Kenia	Käynnissä	13,00	-	-	-	13,00	10,14	4 vuotta	Hankkeen täytäntöönpanolla autetaan lopettamaan laittomat kalastuskäytännöt tai vähentämään merkittävästi niiden määrää ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta ja kalansaaliita ja lisätään siten valtiolle kalataloudesta kertyviä tuloja.
Victoriajärven alueen hankkeet	Bellin sataman kunnostus ja laajennus sekä Kisumuun ja Mwanzaan liikennöivät lautat	Uganda	Uganda, Tansania ja Kenia	Toteutettavuustutkimus vielä tekemättä	157,89	-	-	-	157,89	123,15	4 vuotta	Muiden avunantajien myöntämän rahoituksen määrä on varmistettava. AfDB on osoittanut kiinnostusta.

	Hankkeen osa	Sijainti	Maan- tieteelli- nen kattavuus	Nykytilanne	Arvioidut kokonais- kustannukset (miljoonaa USD:tä)	EU	Muut lahjoitta- jat	EAC- kumppa- nuus- valtiot	Rahoitettava erotus (miljoonaa USD:tä)	Vastaava arvo euroina (1 USD = 0,78 euroa)	Täytäntöön- panonkesto	Huomautukset
	Kalatalouden markkina- infrastruktuurin kehittäminen	Kenia	Kenia, Ruanda, Uganda, Tansania ja Burundi	jatkuu	46,60						5 vuotta	Viennin lisääminen, pyynnin jälkeisen hävikin vähentäminen ja pyytämällä ja viljelemällä saatujen kalojen määrän lisääminen.
	Laittoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjunta	Kenia	Kenia, Ruanda, Uganda, Tansania ja Burundi	jatkuu	46,60						5 vuotta	Seuranta-, valvonta- ja tarkkailujärjestelmien vahvistaminen
	Vedenkuljetuksen parantaminen Victoriajärvellä	Uganda	Uganda, Tansania ja Kenia	Toteutettavuustutkimus on käynnissä	100,00	-	-	-	100,00	78,00	5 vuotta	Hankkeeseen sisältyy huonokuntoisten navigointilaitteiden korvaaminen uusilla.
MAATALOUS JA KARJAN- HOITO	Tautivapaiden vyöhykkeiden perustaminen	Kenia	Kenia, Ruanda, Uganda, Tansania ja Burundi		4.10						5 vuotta	Eläintuotteiden pääsyn helpottaminen paikallisille, alueellisille ja ulkopuolisille markkinoille kansainvälisten normien puitteissa.
				Yhteensä	71 520,68	3,49	471,40	6 531,46	62 777,77	32 221,32		

KEHITYKSEN VERTAILUARVOT, TAVOITTEET JA INDIKAATTORIT

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
1. INFRASTRUKTUURI						
1.1. Energia	Uudenaikaisten, luotettavien, monipuolisten ja uusiutuvien energialähteiden saatavuuden parantaminen EAC-kumppanuusvaltioissa kilpailukykyiseen hintaan alueiden sisäisen ja niiden välisen kaupan helpottamiseksi.	Olemassa oleva asennettu energiakapasiteetti (vesivoima, sokeriruokojäte, aurinkolämpö, maalämpö ja maakaasu) on noin 3 597 MW, mutta arvioitu kapasiteetti on 18 744 MW vuonna 2030 ja 21 173 MW vuonna 2033. Puuttuu alueellinen, kaikki EAC-kumppanuusvaltiot yhdistävä verkko	Tuotannon kasvu 1 613 MW:lla (40 % odotetusta kokonaistuotannosta) EAC-alueelle on rakennettu kaksi korkeajännitteistä yhteenliittäntälinjaa, jotka ovat toiminnassa	Tuotannon kasvu 3 225 MW:lla (40 % odotetusta kokonaistuotannosta) EAC-alueelle on rakennettu neljä toimintavalmista korkeajännitteistä yhteenliittäntälinjaa Rakennetun infrastruktuurikapasiteetin parantaminen Parempi saatavuus yksityisen sektorin yksiköille, vähintään 75 % Energiahuollon luotettavuuden parantaminen 95 prosenttiin	Tuotannon kasvu 6 773 MW:lla (40 % odotetusta kokonaistuotannosta: 21 173 MW) Kaikki EAC-kumppanuusvaltioiden kansalliset sähköverkot on liitetty yhteen Parempi saatavuus yksityisen sektorin yksiköille, 100 % Energiahuollon luotettavuuden parantaminen 99 prosenttiin	Tuotetun sähkön megawattimäärän muutos prosentteina Sähkön kustannusten aleneminen Riippuvuuden väheneminen fossiilisista polttoaineista saatavasta energiasta Energiaverkkojen uusien rajatylittävien yhteenkytkentöjen lukumäärä Alueellinen verkko on täysin toimintavalmis Uusien liittymien osuus yksityisellä sektorilla (%) Energiahuollon luotettavuuden kasvuprosentti

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
		Energiaa koskevia politiikkoja ja oikeudellisia ja sääntelypuitteita ei ole yhdenmukaistettu ja/tai ne eivät houkuttele sijoittajia	Energiaa koskevat politiikat ja oikeudelliset ja sääntelypuitteet on yhdenmukaistettu ja ne houkuttelevat sijoittajia	Kumppanuuksia, yhteyksiä ja yhteisyrityksiä luotu Lisää investointeja t&k-toimintaan	Kumppanuuksia, yhteyksiä ja yhteisyrityksiä kehitetty Teknologiaa kehitetty ja siirretty	Yhdenmukaistettujen oikeudellisten ja sääntelyyn liittyvien toimintalinjojen lukumäärä Uusien uskottavien investointien lukumäärä (myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevat sopimukset) Hankittu uusi tekniikka
			Energiaan liittyvien organisaatioiden institutionaalisia, teknisiä ja hallinnollisia valmiuksia on vahvistettu	Energian toimitusvarmuus ja energiahuollon luotettavuus ovat parantuneet	Vakaa energiahuolto	Energian hallintavalmiudet ovat parantuneet kansallisesti ja alueellisesti Energiahuollon luotettavuus on parantunut.
1.2. Liikenne	Kansallisen ja alueellisen yhteenliitettävyyden parantaminen, jotta voidaan helpottaa alueellisen taloudellisen yhdentymisen syventämistä ja parantaa ihmisten ja tavaroiden liikkuvuutta.	Alueellinen verkko koostuu seuraavista: Noin 178 737 kilometriä teitä, joista 22 347 kilometriä on päällystettyä ja 156 390 kilometriä päällystämätöntä (2011)	Intermodaalisia infrastruktuurijärjestelmiä on kehitetty ja parannettu: Itä-Afrikan tieverkossa on 4 prosenttia (600 km) vähemmän päällystämättömiä (sora)teitä	Intermodaalisia infrastruktuurijärjestelmiä on kehitetty ja parannettu: Itä-Afrikan tieverkossa on 15 prosenttia (2 220 km) vähemmän päällystämättömiä (sora)teitä	Intermodaalisia infrastruktuurijärjestelmiä on kehitetty ja parannettu: Itä-Afrikan tieverkossa on 22 prosenttia (3 240 km) vähemmän päällystämättömiä (sora)teitä	Alueiden sisäisen ja niiden välisen kaupan kasvuprosentti Kuljetuskustannusten väheneminen Alueiden sisäisen ja niiden välisen liikenteen (maantie-, rautatie-, ilma- ja vesiliikenne) kasvuprosentti Kääntymisaikojen lyheneminen Rakennettujen puuttuneiden alueellisten yhteyksien ja parannettujen ja ylläpidettyjen alueellisten käytävien kilometrimäärät

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
		Alueella ei ole standardiraideteveydellä toimivaa rautatietä. EAC-alueella on noin 8 100 kilometriä metrin levyistä rautatietä, josta noin 6 000 kilometriä on käytössä. 5 suurta merisatamaa ja useita sisävesisatamia 11 kansainvälistä lentoasemaa	2 uutta standardiraideteveydellä toimivaa raideyhteyttä rakennettu 3 tärkeää satamaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu 3 tärkeää lentoasemaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu Alueelliset liikennepoliitikat ja sääntelykehykset laadittu Liikenteeseen liittyvien organisaatioiden institutionaalisia, teknisiä ja hallinnollisia valmiuksia on vahvistettu	3 uutta standardiraideteveydellä toimivaa raideyhteyttä rakennettu, 2 raideyhteyttä toiminnassa 4 tärkeää satamaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu 3 tärkeää lentoasemaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu Talouden toimijoiden välille on luotu kumppanuuksia, yhteyksiä ja yhteisyrityksiä	4 uutta standardiraideteveydellä toimivaa raideyhteyttä rakennettu, 5 raideyhteyttä toiminnassa 5 tärkeää satamaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu 5 tärkeää lentoasemaa on rakennettu tai niitä on laajennettu ja/tai uudenaikaistettu Parantunut liikennealan turvallisuus ja luotettavuus Parantunut ihmisten liikkuvuus ja ajoneuvoliikenne (tavaravirrat mukaan lukien)	Rakennettujen, laajennettujen ja/tai uudenaikaistettujen satamien lukumäärä Rakennettujen, laajennettujen ja/tai uudenaikaistettujen lentoasemien lukumäärä Uusien uskottavien investointien lukumäärä (myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevat sopimukset)

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
1.3. Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)	TVT:n infrastruktuurin kehittäminen ja uudenaikaistaminen alueiden sisäisen ja niiden välisen kaupan ja palvelujen tarjonnan helpottamiseksi	Kaikki EAC-kumppanuusvaltiot on yhdistetty keskenään optisin kuitukaapelein. TVT on kuitenkin kallista, ja vain noin 13 prosentilla väestöstä on internet-liittymä ja noin 50 prosentilla väestöstä on matkapuhelinliittymä.	Saumaton rajatylittävä TVT-infrastruktuuri kehitetty 20 prosentilla väestöstä on internet-liittymä ja noin 60 prosentilla on matkapuhelinliittymä Valmiuksien rakentaminen henkilöstöressurssien alalla, palvelun tason parantaminen sekä institutionaaliset rakenteet TVT:n oikeudelliset ja sääntelylliset kehykset luotu ja yhdenmukaistettu	80 prosentilla yrityksistä on nopeat yhteydet 40 prosentilla väestöstä on internet-liittymä ja noin 75 prosentilla on matkapuhelinliittymä Talouden toimijoiden välisiä kumppanuuksia, yhteyksiä ja yhteisyrityksiä on kehitetty Teknologian kehittäminen, siirto ja sovellukset, t&k, innovointi	Varmennetut transaktiot ja palvelut (esim. sähköiset palvelut, sähköinen kaupankäynti, sähköiset viranomaispalvelut, sähköinen terveydenhuolto) Internet-yhteyksien hintoja alennettu 60 % 60 prosentilla väestöstä on internet-liittymä ja noin 90 prosentilla on matkapuhelinliittymä	Luotujen saumattomien rajatylittävien TVT-infrastruktuurien lukumäärä Kaistanleveyden kasvu (%) Internet-yhteyksien hintojen aleneminen (%) Sähköisten liiketoimien kasvu (%) Puhelimen, matkapuhelimen ja internetin käyttäjien lukumäärän kasvu (%) Uusien uskottavien investointien lukumäärä (myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevat sopimukset) TVT-asiantuntijoiden määrän kasvu (%)

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
2. MAATALOUS JA KARJANHOITO						
	Tuotannon ja tuottavuuden parantaminen	Tärkeimpien viljelykasvien (kahvi, tee ja sokeriruoko) tuotannon ja tuottavuuden parantaminen 10,95 miljoonasta tonnista	Viljelykasvien ja karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet 15 %	Viljelykasvien ja karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet 25 %	Viljelykasvien ja karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet 30 %	Alueellinen elintarviketurva parantunut Maataloustuotteiden viennin määrä kasvanut Alueen maataloustuotannon kasvu (%) Tullien ulkopuolisten kaupan esteiden poistaminen EAC:ssa
		Karjatalouden tuotannon ja tuottavuuden parantaminen 56,6 miljoonasta (naudat), 32,3 miljoonasta (lampaat), 61,9 miljoonasta (vuohet), 7,9 miljoonasta (siat) ja 143 miljoonasta (siipikarja)	Karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet (naudat 10 %, lampaat 25 %, vuohet 4 %, siat 20 %, siipikarja 10 %)	Karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet (naudat 15 %, lampaat 30 %, vuohet 10 %, siat 25 %, siipikarja 15 %)	Karjatalouden tuotanto ja tuottavuus nousseet (naudat 20 %, lampaat 35 %, vuohet 15 %, siat 30 %, siipikarja 20 %)	Alueellinen elintarviketurva parantunut Alueen karjataloustuotannon kasvu (%) Tuotantoeläinten viennin määrä kasvanut
	Maatalousteollisuuden parantaminen ja kehittäminen (lisäarvo)	Lisäarvoa tuovien vientituotteiden osuus on nykyisin alle 10 prosenttia	Lisäarvoa tuovien vientituotteiden osuus on kasvanut vähintään 20 prosenttiin	Lisäarvoa tuovien vientituotteiden osuus on kasvanut vähintään 50 prosenttiin	Lisäarvoa tuovien vientituotteiden osuus on kasvanut vähintään 75 prosenttiin	Perushyödykkeiden kaupan arvonlisän kasvu prosentteina koko viennistä Uusien nykyaikaisten ja kilpailukyisten maatalouteen perustuvien yritysten lukumäärä

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
	Maataloushyödykkeiden kaupan ja markkinoillepääsyn parantaminen	Nykyisellään alueen sisäisen kaupan osuus on noin 10 % alueellisilla markkinoilla eniten myytyjen tuotteiden osalta	Alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 30 prosenttiin Maatalouden vakuutus- ja rahoitustoimintaa tukevien rahoitusmarkkinoiden kattavuus noussut 30 prosenttia Alueellinen markkinoiden tietojärjestelmä perustettu ja koordinoitu	Alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 50 prosenttiin Maatalouden vakuutus- ja rahoitustoimintaa tukevien rahoitusmarkkinoiden kattavuus noussut 50 prosenttia Markkinoiden tietojärjestelmän kattavuus parantunut 20 prosenttiin	Alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 80 prosenttiin Maatalouden vakuutus- ja rahoitustoimintaa tukevien rahoitusmarkkinoiden kattavuus noussut 80 prosenttia Markkinoiden tietojärjestelmän kattavuus parantunut 100 prosenttiin Investoinnit tutkimukseen ja kehittämiseen	Maataloustuotteiden viennin kasvu suhteessa BKT:hen (%) Uusien rahoituslaitosten ja vakuutusjärjestelmien määrä Maatalouden vakuutuksiin tehtyjen investointien määrä Alueellinen maatalouden markkinointi- ja tietojärjestelmä käytössä Maatalouden standardien yhdenmukaistaminen EAC-maissa Laadunvarmistus, laatutasot ja sertifiointi
	Maatalouden infrastruktuurin parantaminen ja kehittäminen	Maatalouden infrastruktuuri riittämätön	Uuden markkinainfrastruktuurin luominen ja olemassa olevan markkinainfrastruktuurin uudenaikaistaminen (osuus 20 %)	Markkinainfrastruktuurin uudenaikaistaminen (osuus 40 %)	Markkinainfrastruktuurin uudenaikaistaminen (osuus 100 %)	Rakennettujen ja kunnostettujen maataloustuotteiden markkinointitilojen määrä Käytössä oleva ja parannettu markkinoiden infrastruktuuri Uutta infrastruktuuria käyttävän EAC-maiden sisäisen kaupan määrän ja arvon kasvuprosentti

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
3. KALATALOUS						
	Kalan ja kalatuotteiden alueellisen ja kansainvälisen kaupan edistäminen ja kehittäminen Kalatalouden ja vesiviljelyn infrastruktuurin kehittäminen, parantaminen ja uudenaikaistaminen	Kalatalousala on kehittymätön Kalatalouden arvonlisäyksen osuus BKT:stä on 1,3 % Kalatalouden infrastruktuuri ei ole riittävän uudenaikainen	Kalatalouden arvonlisäyksen osuus BKT:stä noussut 4 prosenttiin Kalan ja kalastustuotteiden kauppa kasvanut määrällisesti 30 % Olemassa olevaa kalastuksen ja kalankäsittelyn ja -jalostuksen infrastruktuuria parannettu ja uudenaikaistettu	Kalatalouden arvonlisäyksen osuus BKT:stä noussut 6 prosenttiin Kalan ja kalastustuotteiden kauppa kasvanut määrällisesti 60 % Uusi nykyaikainen kalatalouden infrastruktuuri perustettu ja varustettu seuraavasti: 3 kalastussatamaa 15 uutta kalastusalustelakkaa 200 kalojen purkupaikkaa 30 uutta kalatoria 15 kalanjalostuslaitosta 300 kylmäketjulaitteistoa Sisävesi- ja syvänmerenkalastuksen määrä kasvanut 40 %	Kalatalouden arvonlisäyksen osuus BKT:stä noussut 13 prosenttiin Kalan ja kalastustuotteiden kauppa kasvanut määrällisesti 85 % Sisävesi- ja syvänmerenkalastuksen määrä kasvanut 60 % 5 uutta kalastussatamaa 25 uutta kalastusalustelakkaa 400 kalojen purkupaikkaa 60 uutta kalatoria 40 kalanjalostuslaitosta 500 kylmäketjulaitteistoa	Kalatalouden arvonlisäyksen kasvusuhteessa BKT:hen (%) Tuotetun ja myydyin kalan ja kalatuotteiden määrän kasvu (%) Uusien kalanmyyntipisteiden määrän kasvu Taattujen markkinoiden määrän kasvu Parannetun ja uudenaikaistetun olemassa olevan kalastuksen ja kalankäsittelyn ja -jalostuksen infrastruktuurin määrä Uusien kalastussatamien määrä Uusien purkupaikkojen määrä Kalastuslupien määrän kasvu Sisävesi- ja syvänmerenkalastuksessa Kylmäketjulaitteistojen määrän kasvu Erilaisten lisäarvoa tuottavien kalojen ja kalatuotteiden määrän ja tyyppien kasvu Hankittujen uudenaikaisten kalastusalusten määrä

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
	Tehokkaan kalavarojen hoidon, suojelun ja säilyttämisen varmistaminen	Vesiviljelyinfrastruktuuri ei ole riittävän uudenaikainen Vain vähän tietoja kalakantojen potentiaalista ja kalataloudesta	Olemassa olevien vesiviljelylaitosten, hautomojen ja kasvatustilustien parantaminen ja uudenaikaistaminen siten, että vesiviljelytuotanto kasvaa 10 prosenttia. Asianmukaisen vesiviljelytekniikan käyttöönotto Kalatalouteen liittyvän tietojenvaihdon poliittiset, oikeudelliset ja lainsäädännölliset puitteet kehitetty Rannikkovesien ja suurimpien järvien kalakantojen potentiaali määritetty	Olemassa olevien vesiviljelylaitosten, hautomojen ja kasvatustilustien uudenaikaistaminen siten, että vesiviljelytuotanto kasvaa 20 prosenttia. Tietojen keruu-, käsittely- ja jakelulaitteiden hankinta Alueellisten ja talousvyöhykkeen kalakantojen potentiaali määritetty	Vesiviljelytuotannon osuus kasvanut 30 prosenttiin kalatalouden tuotannosta Luotettavan ja kattavan kalatalouden toimintaa koskevan tietokannan ja tiedonhallintajärjestelmän perustaminen Merien ja sisävesien kalakantojen potentiaali määritetty	Rakennettujen vesiviljelylaitosten määrä Rakennettujen uusien hautomojen ja kasvatustilustien määrä Olemassa olevien parannettujen ja uudenaikaistettujen vesiviljelylaitosten, hautomojen ja kasvatustilustien määrä Asianmukaisen vesiviljelytekniikan käyttöönotto ja jatkokehitys Toimiva kalatalouden tietojärjestelmä käytössä Kalatalouden tietokanta perustettu ja toiminnassa Hankittujen laitteiden lukumäärä ja tyyppi; laadittujen ja levitettyjen julkaisujen lukumäärä Niiden vesimuodostumien lukumäärä, joiden kalakantojen potentiaali on tunnettu

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
		Laittomia kalastuskäytäntöjä ja laiton kauppaa koskevat tiedot olemassa.	Alueellisen seuranta-, valvonta- ja tarkkailujärjestelmän (MCS) luominen	Alueellisten MCS-järjestelmien toiminnan käynnistäminen	Kriittisten elinympäristöjen ja vesiympäristön biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja säilyttäminen	Laittoman kalastuksen ja kaupan vähentyminen (%) Parantuneiden kriittisten elinympäristöjen lukumäärä Uhanalaisten, säilytettyjen kalalajien lukumäärä ja tyyppi Hankittujen MCS-laitteiden lukumäärä ja tyyppi Vesiympäristön biologinen monimuotoisuus parantunut
4. VESIVAROJEN HALLINTA						
4.1. Vesivarat	Alueen vesivarojen kestävä käytön ja hallinnan kehittäminen Vesihuollon infrastruktuurin kehittäminen kastelua ja muita tuotantotarkoituksia varten Rajatyylittävien vesivarojen kestävä hyödyntämistä koskevan alueellisen yhteistyön edistäminen	Veden käyttö maataloustuotannossa on vähäistä EAC-maissa EAC-alueen vedenhankinnan infrastruktuuri kastelua varten on heikko Yhteisten vesivarojen käyttöä koskeva EAC-maiden alueellinen yhteistyö alkanut	Poliittiset, oikeudelliset ja sääntelypuitteet kehitetty Vedenhankinnan infrastruktuurin toteutettavuustutkimukset, suunnittelu ja hankintamenettely toteutettu Poliittisten, oikeudellisten ja sääntelypuitteiden tarkistaminen	Valmiuksia kehitetty, institutionaaliset puitteet kehitetty vähintään 5 vesihuoltolaitosta rakennettu ja toiminnassa Valmiuksien kehittäminen Institutionaalisia puitteita varten alkaa	Vesivarojen kestävä käyttöä ja hallintaa vahvistettu vähintään 10 vesihuoltolaitosta rakennettu ja toiminnassa Toimintalinjat pantu täytäntöön	Poliittiset, oikeudelliset, institutionaaliset ja sääntelypuitteet käytössä Tehtyjen toteutettavuustutkimusten määrä Rakennettujen ja toiminnassa olevien vesihuoltolaitosten määrä Poliittiset, oikeudelliset, institutionaaliset ja sääntelypuitteet luotu ja toiminnassa

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
5. YKSITYISEN SEKTORIN KEHITTÄMINEN						
	Yksityisen sektorin kehittymisen, investointien, toimituskapasiteetin ja kilpailukyvyyn edistäminen	EAC-maiden yksityissektorin kehittämisstrategia EAC:n investointisäännöstön malli Alueellinen kilpailupolitiikka	Institutionaalisten, poliittisten, oikeudellisten ja sääntelypuitteiden tarpeelliset uudistukset Institutionaalisen tuen kapasiteettia rakennettu yksityisen sektorin kehittämiseksi ja investointien edistämiseksi Puitteet luotu kumppanuuksien, yhteisyritysten, alihankinnan, ulkoistamisen ja yhteyksien luomista ja vahvistamista varten	Enemmän yleiseen liiketoimintaan integroituneita mikro- ja pk-yrityksiä (%) Olemassa olevia toimialoja mukautettu ja uusia syntynyt EAC:n yksityissektori saa helpommin rahoitusta EU:n rahoituslaitoksista, kuten EIP:stä, CDE:stä ja CTA:sta	Enemmän (%) EAC-maiden yrityksiä, jotka vievät EAC-alueella valmistettuja tuotteita EU:n markkinoille Ulkomaisten suorien sijoitusten virrat kasvaneet Vientimäärät ja -tulot kasvaneet	EAC:n investointisäännöstö käytössä Investointien edistäminen ja yritystoiminnan kehittäminen tehostuneet Toimituskapasiteetti, kilpailukyky, monimuotoisuus ja arvonalisa parantuneet Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta koskeva politiikka ja sääntelykehys Ulkomaisten suorien sijoitusten ja kumppanuuksien kasvu (%)

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
			Asianmukaisten hallinnollisten rakenteiden luominen, myös keskitetyt palvelupisteet, investointien tukemiseksi Puitteet luotu EAC:n julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille	Kohtuuhintaisen luoton saanti alhaisemmalla korolla		Vientitulojen vuotuinen kasvu (%) Investointien ja yritysten rahoituksen kasvu (%) EU:n rahoituslaitoksista Perustetut erityisrahastot, joita yksityinen sektori voi hyödyntää investointihankkeiden rahoittamiseksi EU:n investointien kasvu EAC-maissa (%) Kapasiteetin käyttöasteen kasvu (%) EAC-maiden viennin kasvu EU:n markkinoille (%)
6. MARKKINOILLE PÄÄSYÄ KOSKEVAT KYSYMYKSET						
6.1. Terveys- ja kasvinsuojelutoimet (SPS), kaupan tekniset esteet (TBT)	Kauppasopimusten noudattamiseen liittyvien valmiuksien kehittäminen	EAC:n SPS-pöytäkirja tehty	Kaikki EAC-kumppanuusvaltiot ovat saattaneet EAC:n SPS-pöytäkirjan ja -toimenpiteet osaksi kansallista lainsäädäntöään Maataloustuotteiden tunnistamista, rekisteröintiä ja jäljitettävyyttä koskevat järjestelmät perustettu EAC:n alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 30 prosenttiin	EAC:n SPS-pöytäkirjan täytäntöönpano alkanut EAC:n alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 50 prosenttiin	Elintarvikkeiden turvallisuutta sekä kasvien ja eläinten terveyttä käsittelevien SPS-osaamiskeskusten perustaminen EAC:n alueen sisäisen kaupan osuus kasvanut 80 prosenttiin	Elintarvikkeiden turvallisuuden sekä kasvien ja eläinten terveyden paraneminen (%) tehokkaiden hälytysjärjestelmien avulla EAC:n alueen sisäisen kaupan osuuden kasvu (%)

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
		1 500 EAC:n standardia 2 500:sta yhdenmukaistettu kansainväliselle tasolle	1 000 standardia yhdenmukaistettu EAC:n osallistuminen standardointielinten työhön EAC:n teknisten määräysten järjestelmän kehittäminen Yhteiset TBT-seurantakomiteat perustettu 2 vuoden kuluessa EPA:n täytäntöönpanon alkamisesta TBT:n ja SPS:n ”pehmeän” ja ”kovan” infrastruktuurin valmiuksien kehittäminen, mukaan lukien seuraavat: jäljitettävyys, tarkastaminen, akkreditointi, riskianalyysi, standardit ja sertifiointi EAC:n teknisten määräysten yhdenmukaistaminen ja ilmoittaminen Tietojenvaihto	Kansainvälisten standardien hyväksyminen Järjestelmä- ja tuotesertifiointi Teknologian siirto	Akkreditoituiden vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset	Poistettujen teknisten esteiden määrä Kokeiden ja todistusten vastavuoroinen tunnustaminen EAC:n portaalin kautta annettujen tietojen määrä kasvanut

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
6.2. Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen	Tullilainsäädännön ja -menettelyjen yhdenmukaistaminen ja täytäntöönpano	EAC:n tullilainsäädäntö (Customs Management Act) hyväksytty Kaikki EAC-kumppanuusvaltiot ovat Maailman tullijärjestön (WCO) jäseniä	Tullin pehmeän infrastruktuurin, järjestelmien ja prosessien valmiuksien kehittäminen käynnistetty Alusten kääntöaika lyhentynyt 11–14 päivästä vuonna 2011 6 päivään vuonna 2017 Lastatun tuontikontin keskimääräinen pysähdysaika lyhentynyt 4 päivään	Tullimenettelyt ja -prosessit yhdenmukaistettu Yhden palvelupistein rajatarkastusasemat perustettu Alusten kääntöaika lyhentynyt 3 päivään Lastatun tuontikontin keskimääräinen pysähdysaika lyhentynyt 2 päivään	Kääntöaika rajanylityspaikoilla lyhentynyt 1 päivään Lastatun tuontikontin keskimääräinen pysähdysaika lyhentynyt 1 päivään	Lastattujen/purettujen konttien määrän kasvu tuntia kohden Lyhentynyt alusten kääntöaika Tullilainsäädäntö ja -menettelyt yhdenmukaistettu ja pantu täytäntöön täysimittaisesti

Yhteistyöala	Päämäärä	Lähtötilanne (2013)	Tavoitteet			Suorituskykyindikaattorit
			Lyhyt aikaväli (3 vuotta)	Keskipitkä aikaväli (5 vuotta)	Pitkä aikaväli (2033)	
7. EPA:N SOPEUTTAMISKUSTANNUKSET						
7.1. EPA:n sopeuttamistoimet	Talouksumppanuussopimuksen (EPA) täytäntöönpanosta aiheutuviin todellisiin ja mahdollisiin haasteisiin vastaaminen	EPA:n sopeuttamisrahastoa ei ole perustettu	EPA:n sopeuttamisrahasto perustettu kattamaan siirtymäkauden aikana mahdolliset julkisen talouden tulonmenetykset, jotka aiheutuvat tullimaksujen poistamisesta tai merkittävästä alenemisesta.	Mahdollisia julkisen talouden tulonmenetyksiä koskeva arviointitutkimus tehty Tulonmenetykset, joista on päästy yksimielisyyteen, on korvattu NFIC:n korvaamista koskeva arviointi tehty EAC:n vientitulojen menetyksen korvaamista koskeva arviointi tehty	Paremmat valmiudet makrotalouden tasapainoon	Sopeuttamisrahastosta maksettu osuus julkisen talouden tulonmenetysten kattamiseksi Yhdenmukaisuus makrotaloudellisten indikaattorien osalta: BKT:n kasvu yli 7 %, kestävä julkisen talouden alijäämä ja inflaatioaste
7.2. Resurssien käyttöönotto	Rahoituksen käyttöönotto yhdessä ja erikseen alueellista yhdentymistä ja EPA:n kehitysstrategioita varten	EKR:n, EU:n jäsenvaltioiden, muiden kehitysyhteistyökumppaneiden, yksityissektorin, ja EAC-kumppanuusvaltioiden myöntämä rahoitus	Talouksumppanuussopimus rahasto perustettu Varat otettu käyttöön yhdessä ja erikseen Toteutettavuustutkimukset tehty	EAC:n EPA-kehityshankkeet (sisältyvät EPA-kehitysmatriisiin) rahoitettu ja pantu täytäntöön	Kauppaan liittyvä infrastruktuuri luotu	EAC-kumppanuusvaltioiden, EU:n, muiden kehitysyhteistyökumppaneiden ja yksityisen sektorin myöntämien rahoitusvarojen määrä Käytettyjen varojen määrä Täytäntöönpanojen hankkeiden ja ohjelmien määrä

Liitteissä III a ja III b käytetyt lyhenteet

Lyhenne	
WB	Maailmanpankki
TMEA	TradeMark East Africa
GoR	Ruandan hallitus
ToR	Tehtävänmäärittäminen
BAD	Afrikan kehityspankki (AfDB)
AfDB	Afrikan kehityspankki
BNSF	BNSF Railway -yhtiö (aiemmin Burlington Northern and Santa Fe Railway)
USTDA	US Trade and Development Agency
CPSC	CPCS – Canadian Pacific Consulting Services
EoI	Kiinnostuksenilmaisu
Tz	Tansania
GOT/GoT	Tansanian hallitus
JICA	Japan International Cooperation Agency
NEPAD-IPPF	New Partnership for Africa's Development – Infrastructure Project Preparation Facility
CDE	Yritystoiminnan kehittämiskeskus (Centre for the Development of Enterprise)
CTA	Maatalouden ja maaseudun yhteistyön tekninen keskus (Technical Centre for Agricultural and Rural Cooperation)
NFIC	Elintarvikkeiden nettotuojamaat (Net Food Importing Countries)
TPA	Tansanian satamaviranomainen (Tanzania Ports Authority)
HLI	Korkea-asteen oppilaitokset

**TULLILIITON EUROOPAN UNIONIN KANSSA
PERUSTANEITA VALTIOITA KOSKEVA
YHTEINEN JULISTUS**

EU muistuttaa tulliliiton EU:n kanssa perustaneiden valtioiden velvoitteesta yhdenmukaistaa kauppajärjestelmänsä EU:n kauppajärjestelmän kanssa ja tiettyjen valtioiden velvoitteesta tehdä etuuskohtelusopimus niiden maiden kanssa, jotka ovat tehneet etuuskohtelusopimuksen EU:n kanssa.

Tässä yhteydessä osapuolet toteavat, että EAC-kumppanuusvaltio aloittaa tai EAC-kumppanuusvaltiot aloittavat neuvottelut kahdenvälisen sopimuksen tekemiseksi vapaakauppa-alueen perustamisesta GATT-sopimuksen XXIV artiklan mukaisesti niiden valtioiden kanssa,

- a) jotka ovat perustaneet tulliliiton EU:n kanssa; ja
- b) joiden tuotteisiin ei sovelleta tämän sopimuksen mukaisia tariffimyönnytyksiä.

EAC-kumppanuusvaltio sopii tai EAC-kumppanuusvaltiot sopivat neuvottelevansa tästä tulevaisuudessa.

KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS

1 ARTIKLA

Taustaa ja tavoitteet

1. Osapuolet palauttavat mieleen Agenda 21 -toimintaohjelman ja Rio de Janeirossa 3–14 päivänä kesäkuuta 1992 pidetyssä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ympäristö- ja kehityskonferenssissa hyväksytyn ympäristöä ja kehitystä koskevan Rion julistuksen, Johannesburgissa 26 päivästä elokuuta 4 päivään syyskuuta 2002 pidetyn kestävän kehityksen huippukokouksen Johannesburgin täytäntöönpanosuunnitelman, ILO:n julistuksen sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta, jonka kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi Genevessä 10 päivänä kesäkuuta 2008 pidetyssä 97. istunnossaan, jäljempänä 'ILO:n julistus sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta', 27 päivänä heinäkuuta 2012 hyväksytyllä YK:n yleiskokouksen päätöslauselmalla 66/288 vahvistetun vuonna 2012 pidetyn YK:n kestävän kehityksen konferenssin päätösasiakirjan "The Future We Want", YK:n yleiskokouksen 25 päivänä syyskuuta 2015 antamassa päätöslauselmassa 70/1 vahvistetun päätösasiakirjan "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development and the 17 Sustainable Development Goals", jäljempänä 'Agenda 2030 -toimintaohjelma', sekä ILO:n satavuotisjulistuksen työn tulevaisuudesta, jonka kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi 108. istunnossaan Genevessä 21 päivänä kesäkuuta 2019.
2. Osapuolet toteavat, että kestävä kehitys kattaa taloudellisen kehityksen, sosiaalisen kehityksen ja ympäristönsuojelun toisistaan riippuvaiset ja toisiaan vahvistavat osa-alueet, ja vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisen kaupan ja sijoitusten kehityksen edistämiseen kestävän kehityksen tavoitteita tukevalla tavalla.

3. Osapuolet tunnustavat, että ilmastonmuutokseen on puututtava kiireellisesti, kuten hallitustenvälisen ilmastopaneelin, jäljempänä 'IPCC', ilmaston lämpenemistä 1,5 celsiusasteella koskevassa erityisraportissa todetaan, jotta voidaan edistää kestävä kehityksen taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristötavoitteita.
4. Edellä esitetyn perusteella tämän liitteen tavoitteena on tehostaa kestävä kehitys ja erityisesti sen työ-¹ ja ympäristöulottuvuuden sisällyttämistä osapuolten kaupp- ja sijoitussuhteisiin, muun muassa vahvistamalla vuoropuhelua ja yhteistyötä.

2 ARTIKLA

Oikeus sääntelyyn ja suojan tasot

1. Osapuolet tunnustavat kunkin osapuolen oikeuden määrittää kestävä kehitys koskevat toimintapolitiikkansa ja painopisteensä, vahvistaa asianmukaiseksi katsomansa kansallisen ympäristönsuojelun ja työsuojelun taso sekä hyväksyä tai muuttaa tätä alaa koskevaa lainsäädäntöään ja toimintapolitiikkaansa. Tällaisen tason, lainsäädännön ja toimintapolitiikan on oltava johdonmukainen siihen nähden, että kumpikin osapuoli on sitoutunut tässä liitteessä tarkoitettuihin kansainvälisesti tunnustettuihin normeihin ja sopimuksiin.
2. Kumpikin osapuoli pyrkii varmistamaan, että sen tätä alaa koskevalla lainsäädännöllä ja toimintapolitiikalla säädetään ympäristönsuojelun ja työsuojelun korkeasta tasosta ja tuetaan sitä, ja kumpikin osapuoli pyrkii parantamaan tällaista tasoa, lainsäädäntöä ja toimintapolitiikkaa.

¹ Tässä liitteessä 'työllä' tarkoitetaan ILO:n ihmisarvoista työtä koskevan ohjelman mukaisia strategisia tavoitteita, jotka on ilmaistu ILO:n julistuksessa sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta.

3. Osapuoli ei saa heikentää tai alentaa ympäristö- tai työlainsäädäntönsä mukaista suojelun tasoa edistääkseen kauppaa tai sijoituksia.
4. Osapuoli ei saa jättää soveltamatta ympäristö- tai työlainsäädäntöään tai poiketa siitä tai tarjoutua jättämään sitä soveltamatta tai tarjoutua poikkeamaan siitä edistääkseen kauppaa tai sijoituksia.
5. Osapuoli ei saa laiminlyödä ympäristö- tai työlainsäädäntönsä tehokasta täytäntöönpanoa toimimalla tai olemalla toimimatta jatkuvasti tai toistuvasti tietyllä tavalla edistääkseen kauppaa tai sijoituksia.
6. Osapuolet tunnustavat toistensa kehityspolitiikan ja -painopisteet kauppaa- ja sijoituspyrkimystensä osalta WTO-sopimuksen erityis- ja erilliskohtelua koskevien määräysten mukaisesti ja johdonmukaisesti tämän liitteen mukaisiin kansainvälisesti tunnustettuihin standardeihin ja sopimukseen liittyvien kunkin osapuolen sitoumusten kanssa.

3 ARTIKLA

Monenväliset työnormit ja -sopimukset

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisen kaupan kehityksen edistämiseen tavalla, joka edistää ihmisarvoista työtä kaikille -periaatetta, kuten se on esitetty ILO:n julistuksessa sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta.

2. Kesäkuun 28 päivänä 1919 allekirjoitetun Versailles'n sopimuksen XIII osana hyväksytyn ILO:n peruskirjan ja kansainvälisen työkonferenssin 86. istunnossaan Genevessä 18 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksymän, sellaisena kuin se on muutettuna 110. istunnossa vuonna 2022, työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevan ILO:n julistuksen, jäljempänä 'ILO:n julistus työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista', mukaisesti kumpikin osapuoli kunnioittaa, edistää ja toteuttaa työelämän perusoikeuksia koskevia periaatteita, sellaisina kuin ne on määritelty ILO:n keskeisissä yleissopimuksissa, eli seuraavissa:
- a) yhdistymisvapaus ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden tehokas tunnustaminen;
 - b) kaikenlaisen pakkotyön poistaminen¹;
 - c) lapsityövoiman käytön tosiasiallinen poistaminen;
 - d) työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä esiintyvän syrjinnän poistaminen; ja
 - e) turvallinen ja terveellinen työympäristö.
3. Kumpikin osapuoli pyrkii jatkuvasti ja hellittämättömästi ratifioimaan keskeiset ILO:n yleissopimukset, elleivät ne ole jo näin tehneet.
4. Osapuolet vaihtavat säännöllisesti tietoja tilanteestaan ja edistymisestään sellaisten ILO:n yleissopimusten tai pöytäkirjojen ratifioinnissa, jotka ILO on luokitellut ajan tasalla oleviksi.

¹ Tässä yhteydessä osapuolet korostavat, että on tärkeää ratifioida pakollista työtä koskevan sopimuksen vuoden 2014 pöytäkirja, jonka ILO:n yleiskokous hyväksyi Genevessä 11 päivänä kesäkuuta 2014 pidetyssä 103. istunnossa.

5. Kumpikin osapuoli panee tosiasiallisesti täytäntöön ne ILO:n yleissopimukset, jotka EAC-kumppanuusvaltio tai EAC-kumppanuusvaltiot ja EU:n jäsenvaltiot ovat ratifioineet.
6. Osapuolet palauttavat mieleen ILO:n julistuksen sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta ja toteavat, että työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien rikkomiseen ei voida vedota eikä sitä voida muutoinkaan käyttää oikeutettuna kilpailuetuna ja että työelämän normeja ei saisi käyttää kaupassa protektionistisiin tarkoituksiin.
7. Kukin osapuoli edistää lainsäädännöllään ja käytännöillään ILO:n ihmisarvoista työtä koskevaa ohjelmaa, joka on esitetty ILO:n julistuksessa sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta, erityisesti seuraavien osalta:
 - a) ihmisarvoiset työolot kaikille muun muassa palkkaan ja ansioihin, työaikoihin, sosiaaliturvan tehostamiseen, muihin työolosuhteisiin ja sosiaaliseen suojeluun liittyen;
 - b) työhön liittyvissä kysymyksissä käytävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu työntekijöiden ja työnantajien ja näitä edustavien järjestöjen välillä sekä asiaan liittyvien valtion viranomaisten kanssa.
8. ILO:n mukaisten sitoumustensa mukaisesti kukin osapuoli
 - a) hyväksyy ja panee täytäntöön työehtoja sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevia toimenpiteitä ja toimintalinjoja, mukaan lukien työtapaturman tai työperäisen sairauden johdosta maksettavat korvaukset;

- b) pitää yllä tehokasta työsuojelutarkastusjärjestelmää.
9. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään työvoimapolitiikan ja -toimenpiteiden kauppaan liittyvissä näkökohdissa tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti ja kansainvälisillä foorumeilla, myös ILO:ssa. Tällainen yhteistyö voi kattaa muun muassa seuraavat:
- a) ILO:n perustavaa laatua olevien yleissopimusten ja ensisijaisten yleissopimusten sekä muiden ILO:n ajantasaisten yleissopimusten täytäntöönpano;
 - b) ihmisarvoinen työ, mukaan lukien yhteydet kaupan ja tuottavan täystyöllisyyden, työmarkkinoiden sopeuttamisen, työelämän ydinnormien, ihmisarvoisen työn globaaleissa toimitusketjuissa, sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden, sosiaalisen vuoropuhelun ja sukupuolten välisen tasa-arvon välillä;
 - c) työlainsäädännön ja -normien vaikutus kauppaan ja investointeihin ja kauppaa ja investointeja koskevan lainsäädännön vaikutus työhön.
10. Osapuolet ottavat tapauksen mukaan asianmukaisesti huomioon työntekijöiden, työnantajien ja kansalaisjärjestöjen edustajien esittämät näkemykset määrittäessään yhteistyöaloja ja toteuttaessaan yhteistyötoimia.

4 ARTIKLA

Kauppa ja sukupuolten tasa-arvo

1. Osapuolet tunnustavat, että osallistavalla kauppapolitiikalla edistetään naisten taloudellista voimaannuttamista ja sukupuolten tasa-arvoa Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteen 5 ja Buenos Airesissa joulukuussa 2017 järjestetyssä WTO:n ministerikokouksessa hyväksytyn kauppaa ja naisten taloudellista voimaannuttamista koskevan yhteisen julistuksen tavoitteiden mukaisesti. Osapuolet tunnustavat sen merkittävän panoksen talouskasvuun, jonka naisten osallistuminen taloudelliseen toimintaan, myös kansainväliseen kauppaan, tuo. Osapuolet sitoutuvat panemaan tämän sopimuksen määräykset täytäntöön tavalla, joka edistää ja parantaa sukupuolten tasa-arvoa.
2. Osapuolet pyrkivät vahvistamaan kauppasuhteitaan ja yhteistyötään tavalla, joka tosiasiallisesti tarjoaa naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet ja kohtelun tämän sopimuksen määräyksistä saatavan hyödyn osalta, myös työhön ja ammattiin liittyvissä kysymyksissä, ja kansainvälisten sitoumustensa mukaisesti.
3. Kumpikin osapuoli panee tehokkaasti täytäntöön sukupuolten tasa-arvoa ja naisten oikeuksia koskevista kansainvälisistä sopimuksista johtuvat velvollisuutensa, mukaan lukien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, jonka YK:n yleiskokous hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 1979, ja panee erityisesti merkille sen määräykset, jotka koskevat naisten syrjinnän poistamista talous- ja työelämässä. Tältä osin osapuolet toistavat tämän liitteen 3 artiklan mukaiset sitoumuksensa, myös sukupuolten tasa-arvoa sekä työmarkkinoilla ja ammatin harjoittamisen yhteydessä tapahtuvan syrjinnän poistamista koskevien ILO:n yleissopimusten tehokaan täytäntöönpanon osalta.

4. Kumpikin osapuoli pyrkii varmistamaan, että sen asiaa koskevassa lainsäädännössä ja toimintapolitiikassa säädetään miesten ja naisten yhtäläisistä oikeuksista, kohtelusta ja mahdollisuuksista ja edistetään niitä. Kumpikin osapuoli pyrkii parantamaan tällaista lainsäädäntöä ja toimintapolitiikkaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta minkään osapuolen oikeutta vahvistaa omalta osaltaan soveltamisala ja suojan taso miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien suojelemiseksi. Tällaisen lainsäädännön ja toimintapolitiikan on oltava johdonmukainen siihen nähden, että kumpikin osapuoli on sitoutunut tässä artikkelissa tarkoitettuihin kansainvälisesti tunnustettuihin normeihin ja sopimuksiin.
5. Osapuolet toistavat tämän liitteen 2 artiklan mukaiset sitoumuksensa, jotka liittyvät niiden lainsäädäntöön, jolla pyritään varmistamaan sukupuolten tasa-arvo sekä naisten ja miesten yhtäläiset mahdollisuudet.
6. Osapuolet tekevät yhteistyötä tapauksen mukaan kahdenvälisesti tai muilla asiaankuuluvilla foorumeilla vahvistaakseen yhteistyötään sukupuolten tasa-arvoa koskevissa toimintalinjoissa ja toimenpiteissä kauppaan liittyvien näkökohtien osalta, mukaan lukien naisten valmiuksien ja toimintaedellytysten parantamiseen suunnattu toiminta, työntekijät, liikenaiset ja yrittäjät mukaan luettuina, jotta nämä voivat päästä tämän sopimuksen luomien mahdollisuuksien piiriin ja hyödyntää niitä. Tällaiseen yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen keräämiseen ja kauppapolitiikan sukupuoliperusteiseen analyysiin liittyvien tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihto.
7. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että on tärkeää seurata ja arvioida osapuolten kansallisten menettelyiden mukaisesti tämän sopimuksen täytäntöönpanon vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon ja naisten yhtäläisiin mahdollisuuksiin kaupan osalta.

5 ARTIKLA

Monenvälinen ympäristöhallinto ja ympäristösopimukset

1. Osapuolet tunnustavat kansainvälisen ympäristöhallinnon merkityksen, erityisesti YK:n ympäristöohjelman, jäljempänä 'UNEP', ympäristökokouksen, jäljempänä 'UNEA', sekä monenvälisten ympäristösopimusten, merkityksen kansainvälisen yhteisön vastauksena maailmanlaajuisiin tai alueellisiin ympäristöhaasteisiin ja korostavat tarvetta vahvistaa kauppaa ja ympäristöä koskevien toimintalinjojen, sääntöjen ja toimenpiteiden keskinäistä täydentävyyttä.
2. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli panee tehokkaasti täytäntöön sellaiset monenväliset ympäristösopimukset, pöytäkirjat ja muutokset, jotka se on ratifioinut.
3. Osapuolet vaihtavat säännöllisesti tietoja tilanteestaan, joka koskee monenvälisten ympäristösopimusten ratifiointia, mukaan lukien niiden pöytäkirjat ja muutokset.
4. Osapuolet vahvistavat kunkin osapuolen oikeuden toteuttaa tai pitää yllä toimenpiteitä sellaisten monenvälisten ympäristösopimusten tavoitteiden edistämiseksi, joiden osapuoli se on. Osapuolet muistuttavat, että tällaisten monenvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanemiseksi hyväksytyt tai täytäntöönpannut toimenpiteet voivat olla perusteltuja tämän sopimuksen VIII osan nojalla.

5. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään ympäristöpolitiikan ja -toimenpiteiden kauppaan liittyvissä näkökohdissa kahdenvälisesti, alueellisesti ja tarvittaessa kansainvälisillä foorumeilla, mukaan lukien YK:n kestävän kehityksen korkean tason poliittinen foorumi, UNEP, UNEA, monenväliset ympäristösopimukset ja WTO. Tällainen yhteistyö voi kattaa muun muassa
- a) toimintapolitiikan ja toimenpiteet, joilla edistetään kaupan ja ympäristön keskinäistä täydentävyyttä, mukaan lukien seuraavat:
 - tiedonvaihto sellaisesta toimintapolitiikasta ja käytännöistä sekä sellaisten aloitteiden edistäminen, joilla edistetään siirtymistä kiertotalouteen;
 - kestävää tuotantoa ja kulutusta sekä vihreää kasvua ja päästöjen vähentämistä koskevien aloitteiden edistäminen;
 - tietojen vaihto toimintalinjoista ja käytännöistä sekä yhteisten kantojen edistäminen monenvälisten ympäristösopimusten puitteissa;
 - b) ympäristöhyödykkeiden ja -palveluiden kauppaa ja niihin tehtäviä investointeja edistävät aloitteet, mukaan lukien puuttuminen niihin liittyviin tulliesteisiin ja tullien ulkopuolisiin kaupan esteisiin;
 - c) ympäristölainsäädännön ja -normien vaikutus kauppaan ja investointeihin, tai kauppaa ja sijoituksia koskevan lainsäädännön vaikutus ympäristöön;
 - d) muut kauppaan liittyvät näkökohdat monenvälisissä ympäristösopimuksissa, mukaan lukien niiden pöytäkirjat, muutokset ja täytäntöönpano.

6. Osapuolet ottavat tarvittaessa asianmukaisesti huomioon asiaankuuluvien kansalaisten ja sidosryhmien näkemykset tai kannanotot yhteistyötoimiensa määrittelyssä ja täytäntöönpanossa, ja ne voivat tarvittaessa ottaa tällaiset sidosryhmät mukaan kyseiseen toimintaan.

6 ARTIKLA

Kauppa ja ilmastomuutos

1. Osapuolet tunnustavat, että on tärkeää toteuttaa kiireellisiä toimia ilmastomuutoksen ja sen vaikutusten torjumiseksi ja että kaupalla on tärkeä rooli tämän tavoitteen saavuttamisessa New Yorkissa 9 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn ilmastomuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen, jäljempänä 'UNFCCC', Pariisissa 12 päivänä joulukuuta 2015 tehdyn UNFCCC:n alaisen Pariisin sopimuksen, jäljempänä 'Pariisin sopimus', sekä muiden ilmastomuutosta koskevien monenvälisten ympäristösopimusten ja moninvälisten välineiden mukaisesti.
2. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli panee tehokkaasti täytäntöön UNFCCC:n ja Pariisin sopimuksen.
3. Edellä olevan 2 kohdan mukaiseen sitoumukseen panna Pariisin sopimus tehokkaasti täytäntöön sisältyy velvollisuus pidätyä kaikista toimista tai laiminlyönneistä, jotka olennaisesti vahingoittavat Pariisin sopimuksen tavoitetta ja tarkoitusta.
4. Osapuoli voi toteuttaa tähän sopimukseen liittyviä aiheellisia toimenpiteitä, jos 3 kohdan mukaista velvollisuutta rikotaan. Aiheelliset toimenpiteet toteutetaan Cotonoun sopimuksen 96 artiklassa määrätyn menettelyn tai sen jatkosopimuksen vastaavien määräysten mukaisesti, kuten tämän sopimuksen 136 artiklan 3 kohdassa määrätään.

5. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli
- a) edistää kauppaa- ja ympäristöpolitiikan ja -toimenpiteiden keskinäistä täydentävyyttä ja siten siirtymää vähän kasvihuonekaasupäästöjä tuottavaan talouteen, resurssitehokkaaseen talouteen ja kiertotalouteen sekä ilmaston kannalta kestävään kehitykseen;
 - b) helpottaa kaupan ja investointien esteiden poistamista sellaisilta tavaroilta ja palveluilta, joilla on erityistä merkitystä ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen kannalta, kuten uusiutuva energia ja energiatehokkaat tuotteet ja palvelut.
6. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään ilmastomuutosta koskevien toimintalinjojen ja toimenpiteiden kauppaan liittyvissä näkökohdissa tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti ja kansainvälisillä foorumeilla, myös UNFCCC:n, Pariisin sopimuksen ja otsonikerrosta heikentävistä aineista Montrealissa 16 päivänä syyskuuta 1987 tehdyn Montrealin pöytäkirjan, jäljempänä 'Montrealin pöytäkirja', puitteissa sekä WTO:ssa ja kansainvälisessä merenkulkujärjestössä, jäljempänä 'IMO'. Tällainen yhteistyö voi kattaa muun muassa seuraavat:
- a) poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö Pariisin sopimuksen täytäntöönpanossa, esimerkiksi keinot edistää ilmastokestävyyttä, uusiutuvaa energiaa, vähähiilistä teknologiaa, energiatehokkuutta, hiilen hinnoittelutoimien valmistelua ja hyväksymistä, mukaan lukien päästökauppajärjestelmät, kestävää liikennettä, kestävän ja ilmastokestävän infrastruktuurin kehittämistä ja päästöjen seuranta;
 - b) IMO:n tukeminen kansainvälistä kauppaa harjoittavilla aluksilla toteutettavien kunnianhimoisten ja tehokkaiden kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien toimenpiteiden kehittämisessä ja toteuttamisessa;

- c) sellaisten kunnianhimoisten toimien tukeminen, joiden tavoitteena on asteittain luopua otsonikerrosta heikentävien aineiden ja fluorihiihivetyjen käytöstä Montrealin pöytäkirjan mukaisesti niiden tuotantoa, kulutusta ja kauppaa säätelevillä toimenpiteillä ja ympäristöystävällisten vaihtoehtojen löytäminen otsonikerrosta heikentäville aineille ja fluorihiihivedyille, ja turvallisuussuunnitelmien ja muiden asiaankuuluvien normien päivittäminen sekä Montrealin pöytäkirjalla säänneltyjen aineiden laittoman kaupan torjunta.

7 ARTIKLA

Kauppa ja biologinen monimuotoisuus

1. Osapuolet tunnustavat biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen ja kestävän käytön merkityksen sekä kaupan merkityksen näiden tavoitteiden saavuttamisessa niiden tätä aihetta koskevien monenkeskisten ympäristösopimusten mukaisesti, joiden sopimuspuolia ne ovat, mukaan lukien Rio de Janeirossa 5 päivänä kesäkuuta 1992 tehty biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus, jäljempänä 'biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus', ja sen pöytäkirjat, sekä Washington DC:ssä 3 päivänä maaliskuuta 1973 tehty luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus, jäljempänä 'CITES-sopimus', ja sen nojalla tehdyt päätökset.
2. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli
 - a) toteuttaa tehokkaita toimenpiteitä torjuakseen luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa, tarvittaessa myös suhteessa kolmansiin maihin;

- b) edistää CITES-sopimuksessa lueteltujen lajien pitkän aikavälin säilyttämistä ja kestäväää käyttöä sekä eläin- ja kasvilajien sisällyttämistä CITES-sopimuksen liitteisiin, jos kyseisten lajien suojelun tason katsotaan vaarantuneen kansainvälisen kaupan johdosta, ja suorittaa säännöllisiä tarkistuksia, joiden perusteella voidaan antaa suositus CITES-sopimuksen liitteiden muuttamisesta, jotta varmistetaan, että ne vastaavat asianmukaisesti kansainvälisen kaupan vuoksi vaarantuneiden lajien suojelutarpeita;
- c) edistää elollisten luonnonvarojen kestäväää hyödyntämiseen perustuvien tuotteiden kauppaa tukeakseen biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä;
- d) edistää geenivarojen ja geenivaroihin liittyvän perinteisen tietämyksen käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukaista ja tasapuolista jakamista Nagoyassa 29 päivänä lokakuuta 2010 biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen tehdyn Nagoyan pöytäkirjan, jäljempänä 'Nagoyan pöytäkirja', mukaisesti;
- e) toteuttaa toimenpiteitä biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi, kun siihen kohdistuu kaupankäynnin ja investointitoiminnan aiheuttamia paineita, erityisesti zoonoosien ja haitallisten vieraslajien leviämisen estämiseksi.

3. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään biodiversiteettipolitiikan ja -toimenpiteiden kaupanäkökohtien osalta tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti ja kansainvälisillä foorumeilla, myös biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja CITES-sopimuksen puitteissa. Tällainen yhteistyö voi kattaa muun muassa seuraavat:

- a) elollisten luonnonvarojen kestäväää käyttöön perustuvien tuotteiden ja palveluiden kauppaa koskevat aloitteet ja hyvät käytännöt, kun tavoitteena on biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen;

- b) vastuullinen kauppa sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja kestävä käyttö, mukaan lukien luontopääoman ja ekosysteemitilien menetelmien kehittäminen ja soveltaminen, ekosysteemien ja niiden palvelujen sekä niihin liittyvien taloudellisten välineiden arvottaminen ja biologisen monimuotoisuuden valtavirtaistaminen kaupassa ja kaupan prosesseissa;
- c) luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunta muun muassa aloitteilla, joilla vähennetään luonnonvaraisista eläimistä ja kasveista saatavien laittomien tuotteiden kysyntää, ja aloitteilla, joilla tehostetaan tiedonvaihtoa ja yhteistyötä, lainvalvontaa, vapaaehtoista teknologian siirtoa, vaihto-ohjelmia ja valmiuksien kehittämistä;
- d) geenivarojen saatavuus ja niiden käytöstä saatavien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakaminen Nagoyan pöytäkirjan mukaisesti.

8 ARTIKLA

Kauppa ja metsät

1. Osapuolet tunnustavat metsien säilyttämisen ja kestävä metsänhoidon merkityksen ympäristötoimintojen sekä taloudellisten ja sosiaalisten mahdollisuuksien tarjoamisessa nykyisille ja tuleville sukupolville sekä kaupan merkityksen tämän tavoitteen saavuttamisessa.
2. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli
 - a) toteuttaa toimenpiteitä laittomien hakkuiden ja niihin liittyvän kaupan torjumiseksi, tarvittaessa myös suhteessa kolmansiin maihin, ja edistää laillisesti korjattujen metsätuotteiden kauppaa;

- b) edistää metsien suojelua ja kestävää hoitoa sekä puun korjuumaan lainsäädännön mukaisesti kestävästi hoidetuista metsistä korjatun puutavaran ja puutuotteiden kauppaa ja kulutusta;
- c) vaihtaa toisen osapuolen kanssa tietoja kauppaan liittyvistä aloitteista, jotka koskevat kestävää metsänhoitoa, metsien säilyttämistä, metsähallintoa, laittomien hakkuiden torjuntaan tähtääviä aloitteita ja muita yhteisen edun mukaisia asiaankuuluvia toimintalinjoja, ja tekee yhteistyötä kunkin osapuolen yhteisen edun mukaisten toimintalinjojen vaikutusten ja keskinäisen tuen maksimoimiseksi.
3. Osapuolet tunnustavat, että metsäkato on merkittävä ilmaston lämpenemistä ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymistä edistävä tekijä, ja ne vaihtavat tietoja ja kokemuksia tavoista edistää sellaisten tuotteiden, jotka ovat peräisin metsäkatoa aiheuttamattomista toimitusketjuista, kulutusta ja kauppaa, jolloin minimoidaan riski siitä, että metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen liittyviä tuotteita saatetaan niiden markkinoille.
4. Osapuolet vahvistavat yhdessä yhteistyötään kestävä metsänhoidon kauppaan liittyvissä näkökohdissa parantamalla metsien suojelua, minimoimalla kaikki metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen muodot, parantamalla metsätuotteiden jäljitettävyyttä ja alkuperäketjua, edistämällä aloitteita, joilla tehostetaan tietojenvaihtoa, torjutaan laittomia hakkuita ja vahvistetaan metsien osuutta ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, sekä yhteistyötään biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen torjunnassa ja kierto- ja biotaloudessa tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti ja kansainvälisillä foorumeilla.

9 ARTIKLA

Kauppa ja meren elollisten luonnonvarojen kestävä hoito sekä vesiviljely

1. Osapuolet tunnustavat meren elollisten luonnonvarojen ja meriekosysteemien säilyttämisen ja kestäväen käytön sekä kestäväen ja vastuullisen vesiviljelyn edistämisen tärkeyden ja kaupan roolin näihin tavoitteisiin pyrittäessä.
2. Osapuolet tunnustavat, että laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus, jäljempänä 'LIS-kalastus', heikentää kalakantojen kestävää säilyttämistä ja hoitoa ja vaikuttaa kielteisesti kalastusyhteisöjen toimeentuloon sekä kala- ja kalastustuotekauppaa käyviin yhteisöihin. Tämän vuoksi on tarpeen toteuttaa toimia LIS-kalastuksen torjumiseksi ja lopettamiseksi sekä liikkakalastukseen ja kalavarojen kestävämmään käyttöön liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.
3. Edellä olevat 1 ja 2 kohta huomioon ottaen kumpikin osapuoli
 - a) toteuttaa hajallaan olevien kalakantojen sekä laajasti vaeltavien kalakantojen säilyttämistä ja hoitoa koskevia, 10 päivänä joulukuuta 1982 tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen määräysten soveltamisesta New Yorkissa 4 päivänä elokuuta 1995 tehdystä YK:n sopimuksessa, jäljempänä 'YK:n kalakantasopimus', YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön, jäljempänä 'FAO', kansainvälisten suojelu- ja hoitotoimenpiteiden noudattamisen edistämistä aavalla merellä toimivien kalastusalusten osalta Roomassa 24 päivänä marraskuuta 1993 tehdystä sopimuksessa, jäljempänä 'noudattamissopimus', ja Roomassa 22 päivänä marraskuuta 2009 tehdystä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen ehkäisemiseksi, estämiseksi ja lopettamiseksi toteutettavia satamavaltion toimenpiteitä koskevassa FAO:n sopimuksessa, jäljempänä 'satamavaltion toimenpiteistä tehty sopimus', määriteltyjä meren elollisten luonnonvarojen pitkän aikavälin säilyttämis- ja hoitotoimenpiteitä ja kestävää hyödyntämistä;

- b) toimii YK:n merioikeusyleissopimuksen, kalakantasopimuksen, noudattamissopimuksen, 31 päivänä lokakuuta 1995 annetulla päätöslauselmalla 4/95 hyväksytyn FAO:n vastuullisen kalastuksen säännösten ja satamavaltion toimenpiteistä tehdyn sopimuksen periaatteiden mukaisesti ja osallistuu tarvittaessa FAO:n aloitteeseen kalastusalueiden, kylmäkuljetusalueiden ja huoltoalueiden maailmanlaajuisesta rekisteristä;
- c) osallistuu aktiivisesti sellaisten alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen työhön, joiden jäseniä, tarkkailijoita tai yhteistyötä tekeviä muita kuin sopimuspuolia ne ovat, edistääkseen kalastuksen hyvää hallintoa ja kestävää kalastusta, esimerkiksi tukemalla tieteellistä tutkimusta ja ottamalla käyttöön parhaisiin käytettävissä oleviin tieteellisiin tietoihin perustuvia säilyttämis- ja hoitotoimenpiteitä, vahvistamalla sääntöjen noudattamista koskevia mekanismeja, suorittamalla säännöllisiä tulosten arviointoja ja harjoittamalla alueellisten kalastuksenhoitojärjestöjen toteuttamien hoitotoimenpiteiden tehokasta valvontaa, seurantaa ja täytäntöönpanoa sekä tarvittaessa hyväksymällä ja panemalla täytäntöön saalisasiakirja- tai sertifiointimenettelyjä ja satamavaltion toimenpiteitä;
- d) panee täytäntöön tehokkaita toimenpiteitä LIS-kalastuksen torjumiseksi, mukaan lukien toimenpiteet LIS-tuotteiden sulkemiseksi kauppavirtojen ulkopuolelle, ja tekee tietojenvaihtoa helpottavaa yhteistyötä jäljitettävyyden vahvistamisen varmistamiseksi;
- e) edistää kestävä ja vastuullisen vesiviljelyn kehittämistä ottaen huomioon sen taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat, myös vastuullista kalastusta koskevaan FAO:n toimintaohjeeseen sisältyvien tavoitteiden ja periaatteiden täytäntöönpanon osalta;

- f) edistää CITES-luettelossa mainittujen lajien säilyttämistä ja kestäväää käyttöä pitkällä aikavälillä sekä vesieläin- ja vesikasvilajien sisällyttämistä CITES-yleissopimuksen liitteisiin, jos kyseisten lajien suojelun tason katsotaan vaarantuneen kansainvälisen kaupan johdosta;
- g) noudattaa Bonnissa 23 päivänä kesäkuuta 1979 tehtyä yleissopimusta muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelemisesta, jäljempänä 'Bonnin yleissopimus' ja mainitun yleissopimuksen mukaisia välineitä muuttavien lajien kestäväää suojelua, sivusaaliiden hallintaa ja purkamista koskevien tietojen osalta.

4. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään ja molemminpuolisia etujaan kalastus- ja vesiviljelypolitiikan ja -toimenpiteiden kauppaan liittyvissä näkökohdissa tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti ja kansainvälisillä foorumeilla, myös WTO:ssa, alueellisissa kalastuksenhoitojärjestöissä, FAO:ssa ja muiden tämän alan monenvälisten välineiden puitteissa, tavoitteenaan edistää kestäviä kalastuskäytäntöjä ja vesiviljelyä sekä kestävästi hoidetusta kalastuksesta ja vesiviljelystä saatavien kala- ja äyriäistuotteiden kauppaa. Osapuolet tekevät tiivistä yhteistyötä ja nopeuttavat pyrkimyksiään saavuttaa YK:n kestäväen kehityksen tavoite 14 (vedenalainen elämä), jolla pyritään säilyttämään valtameret, meret ja merten luonnonvarat ja hyödyntämään niitä kestäväen kehitykseen muun muassa ehkäisemällä ja vähentämällä merkittävästi kaikenlaista meren pilaantumista, joka johtuu erityisesti maalla tapahtuvasta toiminnasta, mukaan lukien merten roskaantuminen ja ravinnekuormitus, ja valtavirtaistamalla meriekosysteemien suojelu osaksi kestäväen sinisen talouden toimintalinjoja.

10 ARTIKLA

Kestävää kehitystä tukeva kauppa ja sijoitukset

1. Osapuolet tunnustavat, että ympäristönsuojeluun liittyvien tai sosiaalisten olojen parantamista edistävien tavaroiden ja palvelujen kauppa ja niihin tehtävät investoinnit sekä kestävyysjärjestelmien tai muiden vapaaehtoisten aloitteiden käytön edistäminen voivat merkityksellisellä tavalla edistää kestäväää kehitystä.
2. Tämän vuoksi osapuolet ovat poistaneet toisesta osapuolesta peräisin oleviin ympäristöhyödykkeisiin sovellettavat tullit tämän sopimuksen 10 ja 11 artiklan mukaisesti.
3. Lisäksi osapuolet ovat sitoutuneet saattamaan päätökseen ympäristöpalveluja ja valmistustoimintaa koskevat neuvottelut tämän sopimuksen 3 artiklan mukaisesti.
4. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli edistää ja helpottaa kauppaa ja investointeja seuraavilla aloilla:
 - a) ympäristöhyödykkeet ja -palvelut;
 - b) tavarat, jotka osaltaan parantavat sosiaalisia oloja; ja
 - c) tavarat, joihin sovelletaan avoimia, tosiseikkoihin perustuvia ja harhaanjohtamattomia kestävyysden takaavia järjestelmiä, kuten reilun ja eettisen kaupan järjestelmiä ja ympäristömerkkejä.

5. Edellä 4 kohdassa tarkoitettuun kaupan ja investointien edistämiseen ja helpottamiseen voivat kuulua seuraavat:
- a) tiedotustoimet sekä tiedotus- ja valistuskampanjat;
 - b) parhaan saatavilla olevan teknologian käyttöönottoa edistävien politiikkakehysten hyväksyminen;
 - c) avointen, tosiseikkoihin perustuvien ja harhaanjohtamattomien kestävyysjärjestelmien käyttöön oton tukeminen, erityisesti pk-yrityksissä;
 - d) tullien ulkopuolisten esteiden poistaminen; ja
 - e) viittaus aiheita koskeviin kansainvälisiin normeihin, kuten ILO:n yleissopimuksiin ja ohjeisiin tai monenvälisiin ympäristösopimuksiin, sellaisina kuin ne ovat asiaankuuluvien elinten säännöllisesti päivittäminä.
6. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvien kysymysten kauppaan liittyvien näkökohtien osalta tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti sekä kansainvälisesti ja monenvälisillä foorumeilla muun muassa vaihtamalla tietoja ja parhaita käytäntöjä sekä toteuttamalla tiedotusaloitteita.

11 ARTIKLA

Kauppa sekä vastuullinen liiketoiminta ja toimitusketjujen hallinta

1. Osapuolet tunnustavat vastuullisen liiketoiminnan ja yritysten yhteiskuntavastuun mukaisten käytäntöjen merkityksen, mukaan lukien toimitusketjun vastuullinen hallinta, sekä kaupan merkityksen tämän tavoitteen saavuttamisessa.
2. Edellä olevan 1 kohdan huomioon ottaen kumpikin osapuoli
 - a) edistää vastuullista liiketoimintaa, yritysten yhteiskuntavastuuta, vastuullinen toimitusketjujen hallinta mukaan luettuna, luomalla tätä tukevia politiikkakehyksiä, joilla kannustetaan yrityksiä omaksumaan asiaankuuluvia käytäntöjä;
 - b) tukee asiaankuuluvien kansainvälisten välineiden noudattamista, täytäntöönpanoa, seuranta ja levittämistä, joita ovat esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) toimintaohjeet monikansallisille yrityksille, Genevessä marraskuussa 1977 hyväksytty monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskeva ILO:n kolmikantainen periaatejulistus ja YK:n Global Compact -aloite sekä yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat YK:n periaatteet, jotka ihmisoikeusneuvosto hyväksyi 16 päivänä kesäkuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa 17/4.

3. Osapuolet toteavat, että yritysten yhteiskuntavastuuta tai vastuullista liiketoimintaa koskevat kansainväliset toimialakohtaiset ohjeet ovat hyödyllisiä, ja edistävät niihin liittyvää yhteistyötä. Osapuolet myös toteuttavat toimenpiteitä konflikti- ja riskialueilta peräisin olevien mineraalien toimitusketjun vastuullisuutta koskevassa kansainvälisesti tunnustetussa OECD:n due diligence -oppaassa ja sen täydennysosissa esitettyjen ohjeiden noudattamisen edistämiseksi. FAO:n maailman ruokaturvakomitean jäsenenä osapuolet myös edistävät tietoisuutta vastuullisia investointeja maatalouteen ja elintarvikejärjestelmiin koskevista periaatteista sekä vapaaehtoisista maa- ja luonnonvaraoikeuksien hyvää hallintaa koskevista ohjeistoista.
4. Osapuolet pyrkivät yhdessä vahvistamaan yhteistyötään tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvien kysymysten kauppaan liittyvien näkökohtien osalta tapauksen mukaan kahdenvälisesti, alueellisesti sekä kansainvälisillä foorumeilla, muun muassa vaihtamalla tietoja ja parhaita käytäntöjä sekä toteuttamalla tiedotusaloitteita.

12 ARTIKLA

Tieteellinen ja tekninen tieto

1. Suunnitellessaan tai ottaessaan käyttöön ympäristön tai työolojen suojeluun tähtääviä toimenpiteitä tai työsuojelua koskevia määräyksiä, jotka saattavat vaikuttaa kauppaan tai investointeihin, kukin osapuoli ottaa huomioon käytettävissä olevan tieteellisen ja teknisen tiedon sekä asiaa koskevat kansainväliset normit, suuntaviivat ja suositukset.
2. Jos täyttää tieteellistä varmuutta ei ole ja on vaara, että ympäristölle tai työturvallisuudelle tai työterveydelle aiheutuu vakavaa tai peruuttamatonta vahinkoa, osapuoli voi ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti toteuttaa toimenpiteitä tällaisten vahinkojen ehkäisemiseksi.

13 ARTIKLA

Avoimuus

1. Jotta varmistetaan, että asianomaiset henkilöt ja sidosryhmät ovat asiasta tietoisia, ja jotta niille voidaan tarjota kohtuulliset mahdollisuudet esittää näkemyksiään, kumpikin osapuoli suunnittelee, toteuttaa ja panee täytäntöön avoimesti
 - a) toimenpiteet, joiden tarkoituksena on suojella ympäristöä tai työoloja ja jotka voivat vaikuttaa kauppaan tai investointeihin; tai
 - b) kauppaa tai sijoituksia koskevat toimenpiteet, jotka voivat vaikuttaa ympäristön tai työolojen suojeluun.
2. Kumpikin osapuoli ottaa asianmukaisesti huomioon yleisön esittämät lausunnot ja näkemykset tähän liitteeseen liittyvissä asioissa. Osapuoli voi tarvittaessa ilmoittaa tällaisista tiedonannoista ja näkemyksistä tämän liitteen 15 artiklan nojalla perustetuille sisäisille neuvoa-antaville ryhmille sekä tämän liitteen 14 artiklan 5 kohdan mukaisesti perustetulle toisen osapuolen yhteyspisteelle.

14 ARTIKLA

Kaupan ja kestävän kehityksen erityiskomitea ja yhteyspisteet

1. Osapuolet perustavat kaupan ja kestävän kehityksen erityiskomitean, jäljempänä 'kaupan ja kestävän kehityksen komitea', jota säännellään tämän sopimuksen VI osalla ja
 - a) joka kokoontuu kerran vuodessa tai ilman aiheetonta viivytystä osapuolen pyynnöstä;
 - b) jonka puheenjohtajina toimivat osapuolten edustajat yhdessä; ja
 - c) joka raportoi talouskumppanuussopimusneuvostolle.
2. Kaupan ja kestävän kehityksen komitea
 - a) helpottaa, seuraa ja tarkastelee tämän liitteen täytäntöönpanoa;
 - b) hoitaa tämän liitteen 18 artiklassa tarkoitetut tehtävät;
 - c) osallistuu johtavien virkamiesten komitean työhön tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, myös tämän sopimuksen 108 artiklassa tarkoitetun talouskumppanuussopimuksen neuvoa-antavan komitean kanssa keskusteltavien aiheiden osalta;
 - d) tarkastelee kaikkia muita tähän liitteeseen liittyviä seikkoja osapuolten niin sopiessa.

3. Kaupan ja kestävän kehityksen komitea voi laatia oman työjärjestyksensä, ja jos työjärjestystä ei ole, sovelletaan johtavien virkamiesten komitean työjärjestystä soveltuvin osin.
4. Kaupan ja kestävän kehityksen komitea julkaisee raportin kunkin kokouksensa jälkeen.
5. Kumpikin osapuoli nimeää tämän sopimuksen tultua voimaan hallintoonsa yhteyspisteen helpottamaan osapuolten välistä viestintää ja koordinointia kaikissa tähän liitteeseen liittyvissä asioissa. Kumpikin osapuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle yhteyspisteensä yhteystiedot. Osapuolet ilmoittavat toisilleen viipymättä kaikista kyseisten yhteystietojen muutoksista.

15 ARTIKLA

Sisäiset neuvoa-antavat ryhmät

1. Kumpikin osapuoli perustaa uuden sisäisen neuvoa-antavan ryhmän tai nimeää olemassa olevan sisäisen neuvoa-antavan ryhmän vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulopäivästä. Sisäinen neuvoa-antava ryhmä neuvoa asianosaista osapuolta tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Siinä ovat tasapainoisesti edustettuina riippumattomat kansalaisyhteiskunnan järjestöt, kansalaisjärjestöt mukaan luettuina, elinkeinoelämän järjestöt ja työnantajajärjestöt sekä ammattiliitot, jotka toimivat muun muassa talouden, kestävän kehityksen, sosiaaliasioiden, ihmisoikeuksien ja ympäristön alalla. Sisäinen neuvoa-antava ryhmä voidaan kutsua koolle eri kokoonpanoissa keskustelemaan tämän sopimuksen eri osien ja määräysten täytäntöönpanosta.

2. Kumpikin osapuoli kokoontuu sisäisen neuvoa-antavan ryhmänsä kanssa vähintään kerran vuodessa. Kumpikin osapuoli ottaa huomioon sisäisen neuvoa-antavan ryhmänsä esittämät näkemykset tai suositukset tämän sopimuksen täytäntöönpanosta.
3. Edistääkseen yleistä tietoisuutta sisäisistä neuvoa-antavista ryhmistä kumpikin osapuoli julkaisee luettelon organisaatioista, jotka osallistuvat sen sisäiseen neuvoa-antavaan ryhmään, ja kyseisen ryhmän yhteispisteen yhteystiedot.
4. Osapuolet edistävät sisäisten neuvoa-antavien ryhmiensä välistä vuorovaikutusta, mukaan lukien niiden osallistuminen tämän sopimuksen 108 artiklan nojalla perustettuun talouskumppanuussopimuksen neuvoa-antavaan komiteaan.

16 ARTIKLA

Riitojen ehkäiseminen ja ratkaiseminen

1. Osapuolet pyrkivät kaikin tavoin ratkaisemaan tämän liitteen soveltamisesta aiheutuvat erimielisyydet vuoropuhelulla, neuvotteluilla, tietojenvaihdolla ja yhteistyöllä.
2. Tämän liitteen soveltamista koskevassa osapuolten välisessä erimielisyydessä osapuolet voivat käyttää yksinomaan tämän liitteen 17 ja 18 artiklan mukaisesti vahvistettuja riitoratkaisumenettelyjä.

17 ARTIKLA

Neuvottelut ja sovittelu

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, sovelletaan tämän sopimuksen 110 ja 111 artiklaa.
2. Neuvottelut on käytävä kahdenkymmenen (20) päivän kuluessa päivästä, jona valituksen kohteena oleva osapuoli on vastaanottanut pyynnön, ja ne katsotaan loppuun saatetuiksi yhdeksänkymmenen (90) päivän kuluessa tällaisen pyynnön vastaanottamisesta, elleivät osapuolet sovi neuvottelujen jatkamisesta.
3. Jos neuvottelut koskevat määräyksiä, jotka liittyvät tässä liitteessä tarkoitettuihin monenvälisiin sopimuksiin tai välineisiin, osapuolet ottavat huomioon ILO:n tai monenvälisten ympäristösopimusten nojalla perustettujen asiaankuuluvien järjestöjen tai elinten antamat tiedot edistääkseen osapuolten ja tällaisten järjestöjen tai elinten työn johdonmukaisuutta. Osapuolet pyytävät tarvittaessa neuvoa tällaisilta järjestöiltä tai elimiltä tai muilta tarkoituksenmukaisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta tai elimiltä. Kumpikin osapuoli voi tarvittaessa myös pyytää tämän liitteen 15 artiklassa tarkoitetun sisäisen neuvoa-antavan ryhmän näkemyksiä tai muiden asiantuntijoiden neuvoja.
4. Osapuolten mahdollisesti saavuttama ratkaisu on saatettava julkisesti saataville.

18 ARTIKLA

Riitojen ratkaisu

1. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä, sovelletaan tämän sopimuksen 112–115 artiklaa, 116 artiklan 1, 3, 4 ja 5 kohtaa, 119–124 artiklaa, 125 artiklan 2 ja 3 kohtaa sekä 126 ja 127 artiklaa.

2. Tämän liitteen 14 artiklan nojalla perustettu kaupan ja kestävän kehityksen komitea laatii viimeistään kuuden (6) kuukauden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta luettelon vähintään viidestätoista (15) henkilöstä, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä toimimaan välimiehinä tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvissa riidoissa. Luetteloon sisältyy kolme alaluetteloa: yksi alaluettelo kunkin osapuolen mahdollisista välimiehistä; ja yksi alaluettelo henkilöistä, jotka eivät ole minkään osapuolen kansalaisia ja jotka pystyvät toimimaan välimiespaneelin puheenjohtajana. Kussakin alaluettelossa on oltava vähintään viisi (5) henkilöä. Kaupan ja kestävän kehityksen komitea varmistaa, että luettelo on aina tällä tasolla työjärjestyksen mukaisesti.
3. Välimiehillä on oltava erikoisosaamista tai -asiantuntemusta työlainsäädännön tai ympäristölainsäädännön alalta, tässä liitteessä käsiteltyjen aiheiden alalta tai kansainvälisten sopimusten puitteissa syntyvien riitojen ratkaisemisesta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava yksilöinä, he eivät saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta eikä heillä saa olla sidoksia minkään osapuolen hallitukseen ja heidän on noudatettava työjärjestykseen liitettyjä menettelysääntöjä, jotka talouskumppanuussopimusneuvosto hyväksyy kuuden (6) kuukauden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta tämän sopimuksen 125 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
4. Jos välimiespaneeli kootaan tämän sopimuksen 113 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti, välimiehet valitaan tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen alaluetteloiden asiaankuuluvista henkilöistä.
5. Kysymyksissä, jotka liittyvät tässä liitteessä tarkoitettujen monenvälisten sopimusten ja välineiden noudattamiseen, välimiespaneelin tämän sopimuksen 121 artiklan nojalla pyytämiin tietoihin tai asiantuntijalausuntoihin olisi sisällytettävä ILO:n tai monenvälisten ympäristösopimusten nojalla perustettujen asiaankuuluvien elinten tai järjestöjen antamat tiedot ja neuvot.

6. Valituksen kohteena olevan osapuolen on viimeistään kahdenkymmenen yhden (21) päivän kuluttua välitystuomion antamisesta ilmoitettava tämän liitteen 15 artiklan nojalla perustetulle sisäiselle neuvoo-antavalle ryhmälleen toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut tai aikoo toteuttaa välitystuomion noudattamiseksi tämän sopimuksen 115 artiklan 4 kohdan nojalla.
 7. Kaupan ja kestävän kehityksen komitea valvoo välitystuomion noudattamiseksi toteutettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa. Sisäiset neuvoo-antavat ryhmät voivat esittää asiaa koskevia huomautuksia kaupan ja kestävän kehityksen komitealle.
-

EUROOPAN UNIONIN JA KENIAN TASAVALLAN
YHTEINEN JULISTUS
TÄMÄN SOPIMUKSEN MUKAISESTA
TALOUS- JA KEHITYSYHTEISTYÖSTÄ

Euroopan unioni ja Kenian tasavalta, tässä yhteisessä julistuksessa jäljempänä 'osapuolet', sopivat, että tähän sopimukseen sovelletaan seuraavia periaatteita ja menettelyjä.

1. Osapuolet pitävät erittäin tärkeänä tämän sopimuksen onnistunutta täytäntöönpanoa sekä niiden välisten kauppaa- ja kehityssuhteiden jatkumista. Osapuolilla on tuloksellinen suhde, jota ne haluavat kehittää tämän sopimuksen avulla.
2. Osapuolet toteavat, että tämän sopimuksen talous- ja kehitysyhteistyötä koskevaa V osaa tulkitaan ja sovelletaan Cotonoun sopimuksen tai sen jatkosopimuksen mukaisesti. Osapuolet sopivat, että jos tämän sopimuksen V osan ja Cotonoun sopimuksen tai sen jatkosopimuksen määräykset ovat ristiriidassa, sovelletaan Cotonoun sopimuksen tai sen jatkosopimuksen vastaavia määräyksiä. Määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa edellä esitetyn kanssa, ei sovelleta.

3. Osapuolet tunnustavat Euroopan unionin tukevan kehitystä monilla eri aloilla ja toistavat sitoutumisensa sääntöihin perustuvaan ja kestäväan kehitykseen. Tämän arvoperusteisen ja luottamukseen perustuvan kumppanuuden tavoitteena on edistää kestäväa talouskasvua ja ihmisarvoista työtä kaikille sekä osallistavaa vihreää siirtymää, jossa keskitytään digitalisaatioon, ilmastoon, energiaan ja liikenteeseen ja jota tuetaan älykkäillä, puhtailla ja turvallisilla julkisen ja yksityisen sektorin investoinneilla.
- a) Busanissa 1 päivänä joulukuuta 2011 perustetun tuloksellista kehitysyhteistyötä koskevan Busanin kumppanuuden mukaisesti osapuolet sopivat käyttävänsä ja tukevansa tarpeen mukaan kansallisia tai alueellisia toteutusmekanismeja, varoja tai välineitä tämän sopimuksen täytäntöönpanoon tarvittavien resurssien kanavoimiseksi ja koordinoimiseksi.
- b) Osapuolet tunnustavat, että tämän sopimuksen täytäntöönpano voi aiheuttaa esimerkiksi tullien alennusten vaikutusten myötä haasteita, joihin on puututtava muun muassa Euroopan unionin toteuttamilla talous- ja kehitysyhteistyötoimilla. Samalla osapuolet sopivat, että Euroopan unioni ei myönnä erityistä taloudellista korvausta ja että tasaavia puitteita ei sovelleta osapuolten välillä. Tätä seikkaa voidaan kuitenkin ehdottaa talouskumppanuussopimusneuvoston tarkasteltavaksi Kenian tasavallan pyynnöstä.

- c) Osapuolet sopivat, että tämän sopimuksen ja sen liitteiden matriisia ja vertailuarvoja koskevia määräyksiä ei sovelleta. Osapuolet sopivat kuitenkin, että matriisia tai sen osia voidaan soveltaa tai lainata siinä määrin kuin se on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon osapuolten omat investointiprioriteetit ja vertailuarvot.
 - d) Osapuolet sopivat, että talouskumppanuussopimusrahastoa koskevia määräyksiä, mukaan lukien sen perustamista ja hallinnointia koskevat määräykset, ei sovelleta niiden välillä.
 - e) Osapuolet sopivat, että tämä sopimus, mukaan lukien viittaukset Euroopan unionin talousarvioon, Euroopan kehitysrahastoon, Cotonoun sopimukseen tai sen jatkosopimukseen, ei aiheuta kummallekaan osapuolelle taloudellisia velvoitteita.
-

PÖYTÄKIRJA 1
KESKINÄISESTÄ HALLINNOLLISESTA AVUNANNOSTA
TULLIASIOISSA

1 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan:

- a) 'tavaroilla' kaikkia tavaroita, jotka kuuluvat harmonoidun järjestelmän soveltamisalaan tämän sopimuksen soveltamisalasta riippumatta;
- b) 'tullilainsäädännöllä' osapuolen alueella sovellettavia säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat tavaroiden tuontia, vientiä, kauttakuljetusta ja asettamista mihin tahansa tullimenettelyyn, mukaan lukien kielto-, rajoitus- ja valvontatoimenpiteet;
- c) 'pyynnön esittävällä/esittäneellä viranomaisella' toimivaltaista hallintoviranomaista, jonka osapuoli on nimennyt tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoon ja joka pyytää avunantoa tämän pöytäkirjan mukaisesti;
- d) 'pyynnön vastaanottavalla/vastaanottaneella viranomaisella' toimivaltaista hallintoviranomaista, jonka osapuoli on nimennyt tämän pöytäkirjan täytäntöönpanoon ja joka vastaanottaa avunantopyynnön tämän pöytäkirjan mukaisesti;
- e) 'henkilötiedoilla' kaikkia tietoja, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön;
- f) 'tullilainsäädännön vastaisella toimella' tullilainsäädännön rikkomista tai yritystä rikkoa tullilainsäädäntöä.

2 ARTIKLA

Soveltamisala

1. Osapuolet antavat toisilleen apua toimivaltaansa kuuluvilla aloilla tässä pöytäkirjassa määrättyjen tapojen ja edellytysten mukaisesti varmistaakseen tullilainsäädännön moitteettoman soveltamisen erityisesti ehkäisemällä, tutkimalla ja torjumalla tullilainsäädännön vastaisia toimia.
2. Tässä pöytäkirjassa tarkoitettu avunanto tulliasioissa koskee niitä osapuolten hallintoviranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia soveltamaan tätä pöytäkirjaa. Avunanto ei rajoita rikosasioissa annettavaa keskinäistä avunantoa koskevien sääntöjen soveltamista. Avunannon piiriin eivät myöskään kuulu tiedot, jotka on saatu oikeusviranomaisten pyynnöstä käytettyjen valtuuksien perusteella, elleivät kyseiset viranomaiset ole ennakolta hyväksyneet tällaisten tietojen luovuttamista.
3. Tämän pöytäkirjan soveltamisalaan ei kuulu tullien, verojen ja sakkojen kantamisessa annettava apu.

3 ARTIKLA

Pyynnöstä annettava apu

1. Pyynnön vastaanottanut viranomainen toimittaa pyynnön esittäneelle viranomaiselle tämän pyynnöstä kaikki tarvittavat tiedot, jotta tämä voi varmistaa, että tullilainsäädäntöä sovelletaan oikein, mukaan luettuina tiedot havaituista tai suunnitelluista toimista, jotka ovat tai saattaisivat olla tullilainsäädännön vastaisia.
2. Pyynnön vastaanottanut viranomainen ilmoittaa pyynnön esittäneelle viranomaiselle tämän pyynnöstä,
 - a) onko osapuolen alueelta viedyt tavarat tuotu laillisesti toisen osapuolen alueelle, ja yksilöi tarvittaessa tavaroihin sovelletun tullimenettelyn;
 - b) onko osapuolen alueelle tuodut tavarat viety laillisesti toisen osapuolen alueelta, ja yksilöi tarvittaessa tavaroihin sovelletun tullimenettelyn.
3. Pyynnön vastaanottanut viranomainen toteuttaa pyynnön esittäneen viranomaisen pyynnöstä tarvittavat säännöstensä ja määräystensä mukaiset toimenpiteet varmistaakseen, että erityinen valvonta kohdistetaan
 - a) luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, joiden perustellusti uskotaan osallistuvan tai osallistuneen tullilainsäädännön vastaisiin toimiin;

- b) paikkoihin, joihin tavaroita on koottu tai voidaan koota varastoitaviksi siten, että on perusteltua uskoa, että nämä tavarat on tarkoitettu käytettäväksi tullilainsäädännön vastaisissa toimissa;
- c) tavaroihin, jotka kuljetetaan tai voidaan kuljettaa siten, että on perusteltua uskoa, että ne on tarkoitettu käytettäväksi tullilainsäädännön vastaisissa toimissa; ja
- d) liikennevälineisiin, joita käytetään tai voidaan käyttää siten, että on perusteltua olettaa, että ne on tarkoitettu käytettäväksi tullilainsäädännön vastaisissa toimissa.

4 ARTIKLA

Oma-aloitteinen avunanto

Osapuolet antavat omasta aloitteestaan toisilleen apua säännöstensä ja määräystensä mukaisesti, jos ne pitävät sitä tullilainsäädännön moitteettoman soveltamisen kannalta tarpeellisenä, erityisesti toimittamalla saamansa tiedot, jotka koskevat seuraavia:

- a) toimet, jotka ovat tai näyttävät olevan tullilainsäädännön vastaisia ja joilla saattaa olla merkitystä toiselle osapuolelle;
- b) tullilainsäädännön vastaisissa toimissa käytettävät uudet keinot tai menetelmät;
- c) tavarat, joiden tiedetään olevan tullilainsäädännön vastaisten toimien kohteena;

- d) luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, joiden perustellusti uskotaan osallistuvan tai osallistuneen tullilainsäädännön vastaisiin toimiin; ja
- e) liikennevälineet, joita perustellusti uskotaan käytetyn tai käytettävän tai voitavan käyttää tullilainsäädännön vastaisissa toimissa.

5 ARTIKLA

Toimittaminen ja ilmoittaminen

1. Pyynnön vastaanottanut viranomainen toteuttaa pyynnön esittäneen viranomaisen pyynnöstä säännöstensä ja määräystensä mukaisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet
 - a) toimittaakseen kaikki sellaiset asiakirjat, jotka ovat peräisin pyynnön esittäneeltä viranomaiselta ja kuuluvat tämän pöytäkirjan soveltamisalaan, vastaanottajalle, joka asuu pyynnön vastaanottaneen viranomaisen alueella tai on sijoittautunut sinne, ja tarvittaessa
 - b) ilmoittaakseen sellaisista päätöksistä, jotka ovat peräisin pyynnön esittäneeltä viranomaiselta ja kuuluvat tämän pöytäkirjan soveltamisalaan, vastaanottajalle, joka asuu pyynnön vastaanottaneen viranomaisen alueella tai on sijoittautunut sinne.
2. Asiakirjojen toimittamista tai päätöksistä ilmoittamista koskevat pyynnot on esitettävä kirjallisesti pyynnön vastaanottavan viranomaisen virallisella kielellä tai jollakin sen hyväksymällä kielellä.

6 ARTIKLA

Avunantopyyntöjen muoto ja sisältö

1. Tämän pöytäkirjan mukaiset pyynnot on tehtävä kirjallisesti. Pyynnön täyttämiseksi tarvittavat asiakirjat on liitettävä pyyntöön. Myös suulliset pyynnot voidaan hyväksyä asian kiireellisyyden perusteella, mutta ne on viipymättä vahvistettava kirjallisesti. Pyynnot voidaan esittää myös sähköisessä muodossa.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa pyynnöissä on oltava seuraavat tiedot:
 - a) pyynnön esittänyt viranomainen;
 - b) pyydetty toimenpide;
 - c) pyynnön tarkoitus ja syy;
 - d) asiaan liittyvät säännökset ja määräykset ja muu oikeudellinen aineisto;
 - e) mahdollisimman tarkat ja laajat tiedot tutkimuksen kohteena olevista luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä; ja
 - f) yhteenveto asiaankuuluvista tosiseikoista ja jo suoritetuista tiedusteluista.

3. Pyynnöt on tehtävä pyynnön vastaanottavan viranomaisen virallisella kielellä tai jollakin sen hyväksymällä kielellä. Tämä vaatimus ei koske 1 kohdassa tarkoitettuun pyyntöön liitettyjä asiakirjoja.
4. Jos pyyntö ei täytä edellä määrättyjä muotovaatimuksia, sen korjaamista tai täydentämistä voidaan vaatia; tällöin voidaan määrätä väliaikaisia varotoimenpiteitä.

7 ARTIKLA

Pyyntöjen täyttäminen

1. Pynnön vastaanottanut viranomainen toimii avunpyynnön täyttämiseksi toimivaltansa ja käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan samalla tavoin kuin se toimisi omaan lukuunsa tai saman osapuolen muiden viranomaisten pyynnöstä toimittamalla jo käytössään olevat tiedot ja tekemällä tai teettämällä aiheellisia tutkimuksia. Tämä määräys koskee myös kaikkia muita viranomaisia, joille pyynnön vastaanottanut viranomainen on välittänyt pyynnön, kun se ei voi toimia itse.
2. Avunantopyynnot täytetään pyynnön vastaanottaneen osapuolen säännösten ja määräysten mukaisesti.

3. Osapuolen asianmukaisesti valtuutetut virkamiehet voivat toisen osapuolen suostumuksella ja sen määräämin edellytyksin
 - a) saada pyynnön vastaanottaneelta tai 1 kohdassa tarkoitettulta muulta asianomaiselta viranomaiselta näiden toimipaikassa tietoja, jotka koskevat tosiasiallisesti tai mahdollisesti tullilainsäädännön vastaisia toimia ja joita pyynnön esittänyt viranomainen tarvitsee tämän pöytäkirjan soveltamiseksi;
 - b) olla läsnä tämän alueella suoritettavissa tutkimuksissa.

8 ARTIKLA

Tietojen toimitusmuoto

1. Pynnön vastaanottanut viranomainen ilmoittaa tiedustelujen tulokset pyynnön esittäneelle viranomaiselle kirjallisesti ja liittää mukaan asiaankuuluvat asiakirjat, oikeaksi todistetut jäljennökset tai muun aineiston.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut tiedot voidaan pyynnöstä toimittaa sähköisessä muodossa.
3. Alkuperäiset asiakirjat toimitetaan pyynnöstä tapauksissa, joissa oikeiksi todistetut jäljennökset eivät riitä. Alkuperäiset asiakirjat on palautettava mahdollisimman pian.

9 ARTIKLA

Poikkeukset avunantovelvollisuudesta

1. Avunannosta voidaan kieltäytyä tai sen antamiselle voidaan asettaa ehtoja tai edellytyksiä, jos asianomainen osapuoli katsoo, että tämän pöytäkirjan mukainen avunanto
 - a) voisi loukata EAC-kumppanuusvaltion tai sellaisen EU:n jäsenvaltion itsemääräämisoikeutta, jolta on pyydetty apua tämän pöytäkirjan mukaisesti; tai
 - b) todennäköisesti uhkasi yleistä järjestystä, turvallisuutta tai muita keskeisiä etuja erityisesti 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; tai
 - c) loukkaisi elinkeino-, liike- tai ammattisalaisuuksia.
2. Pyynnön vastaanottanut viranomainen voi lykätä avun antamista, jos se katsoo avunannon häiritsevän vireillä olevia tutkimuksia, syytetoimia tai oikeuskäsittelyjä. Tällöin pyynnön vastaanottanut viranomainen neuvottelee pyynnön esittäneen viranomaisen kanssa sen selvittämiseksi, voidaanko apua antaa pyynnön vastaanottaneen viranomaisen tarpeellisina pitämiä edellytyksiä tai vaatimuksia noudattaen.
3. Jos pyynnön esittänyt viranomainen pyytää apua, jota se ei itse voisi pyydettäessä antaa, se huomauttaa tästä seikasta pyynnössään. Pynnön vastaanottanut viranomainen saa päättää, miten se vastaa tällaiseen pyyntöön.

4. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa pyynnön vastaanottaneen viranomaisen päätös ja sen perustelut on ilmoitettava pyynnön esittäneelle viranomaiselle viipymättä.

10 ARTIKLA

Tietojenvaihto ja luottamuksellisuus

1. Tämän pöytäkirjan mukaisesti missä tahansa muodossa annetut tiedot ovat luottamuksellisia tai rajoitettuun käyttöön tarkoitettuja, riippuen osapuolten sovellettavista säännöistä. Tällaiset tiedot kuuluvat virka-asioita koskevan salassapitovelvollisuuden piiriin, ja niille on taattava tiedot vastaanottaneen osapuolen asiaa koskevassa lainsäädännössä sekä EU:n tapauksessa EU:n viranomaisiin sovellettavissa vastaavissa säännöksissä samanlaisille tiedoille säädetty suoja³.
2. Henkilötietoja saa vaihtaa ainoastaan, jos henkilötiedot mahdollisesti vastaanottava osapuoli sitoutuu varmistamaan niitä koskevan tietosuojan asianmukaisen tason tavalla, joka vähintään vastaa tiedot mahdollisesti toimittavassa osapuolessa kyseisessä tapauksessa sovellettavaa suojaa. Tätä varten osapuolet ilmoittavat toisilleen sovellettavat sääntönsä ja säännöksensä.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 45/2001, annettu 18 päivänä joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EUVL L 8, 12.1.2001, s. 1).

3. Tämän pöytäkirjan mukaisesti saatujen tietojen käytön tullilainsäädännön vastaisia toimia koskevissa oikeudenkäynti- tai hallintomenettelyissä katsotaan olevan tämän pöytäkirjan mukaista. Tästä syystä osapuolet voivat käyttää tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti saatuja tietoja ja tutkittuja asiakirjoja näyttönä todistusasiakirjoissa, kertomuksissa ja lausunnoissa sekä oikeudelle esitettyjen kanteiden ja syytteiden yhteydessä. Tällaisesta käytöstä ilmoitetaan tiedot toimittaneelle tai asiakirjat käyttöön antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle.
4. Saatuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän pöytäkirjan soveltamiseksi. Jos toinen osapuoli haluaa käyttää tällaisia tietoja muihin tarkoituksiin, sen on hankittava tiedot toimittaneelta viranomaiselta kirjallinen ennakkosuostumus. Tällaisessa käytössä on noudatettava kyseisen viranomaisen asettamia rajoituksia.

11 ARTIKLA

Asiantuntijat ja todistajat

Pyynnön vastaanottaneen viranomaisen edustaja voidaan valtuuttaa annetussa valtuutuksessa olevin rajoituksin esiintymään asiantuntijana tai todistajana oikeudenkäynti- tai hallintomenettelyissä, jotka koskevat tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvia asioita, sekä esittämään tällaisia esineitä taikka asiakirjoja tai niiden oikeaksi todistettuja jäljennöksiä, joita mahdollisesti tarvitaan kyseisissä menettelyissä. Todistamis- tai kuulemispyynnössä on ilmoitettava selkeästi, minkä oikeus- tai hallintoviranomaisen edessä, missä asiassa ja missä asemassa tai ominaisuudessa edustajaa kuullaan.

12 ARTIKLA

Avunantokustannukset

Osapuolet eivät vaadi toisiltaan korvausta tämän pöytäkirjan soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista, lukuun ottamatta tapauksen mukaan asiantuntijoita ja todistajia sekä tulkkeja ja kääntäjiä koskevia kustannuksia silloin, kun nämä eivät ole julkishallinnon palveluksessa.

13 ARTIKLA

Täytäntöönpano

1. Tämän pöytäkirjan täytäntöönpano annetaan EAC-kumppanuusvaltion tai EAC-kumppanuusvaltioiden tulliviranomaisten ja Euroopan komission toimivaltaisten yksikköjen sekä soveltuvin osin EU:n jäsenvaltioiden tulliviranomaisten tehtäväksi. Ne päättävät kaikista pöytäkirjan soveltamisessa tarvittavista käytännön toimenpiteistä ja järjestelyistä ja ottavat huomioon erityisesti tietosuojaa koskevat voimassa olevat säännöt.
2. Osapuolet neuvottelevat keskenään ja ilmoittavat sen jälkeen toisilleen yksityiskohtaisista täytäntöönpanosäännöistä, jotka on annettu tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

14 ARTIKLA

Muutokset

Osapuolet voivat suositella toimivaltaisille elimille muutoksia, jotka niiden käsityksen mukaan olisi tehtävä tähän pöytäkirjaan.

15 ARTIKLA

Loppusäännökset

1. Tällä pöytäkirjalla ei estetä vaan täydennetään osapuolten välillä tehtyjen tai mahdollisesti tehtävien keskinäistä hallinnollista avunantoa koskevien sopimusten soveltamista, eikä niillä myöskään estetä tällaisiin sopimuksiin perustuvaa laajempaa keskinäistä avunantoa.
2. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta kansainvälisistä yleissopimuksista tai muista sopimuksista johtuviin osapuolten velvollisuuksiin.
3. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta niiden EU:n säännösten soveltamiseen, jotka koskevat tämän pöytäkirjan perusteella saatujen, EU:lle mahdollisesti merkityksellisten tietojen vaihtamista Euroopan komission toimivaltaisten yksiköiden ja EU:n jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välillä.

4. Tämän pöytäkirjan määräykset eivät vaikuta EAC-kumppanuusvaltion tai EAC-kumppanuusvaltioiden sellaisten säännösten soveltamiseen, jotka koskevat tämän pöytäkirjan perusteella saatujen, EAC-kumppanuusvaltiolle tai EAC-kumppanuusvaltioille mahdollisesti merkityksellisten tietojen vaihtamista EAC:n toimivaltaisten toimielinten ja EAC-kumppanuusvaltion tai EAC-kumppanuusvaltioiden tulliviranomaisten välillä.
5. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, tämän pöytäkirjan määräykset ovat ensisijaisia yksittäisten EU:n jäsenvaltioiden ja EAC-kumppanuusvaltion välillä tehtyjen tai mahdollisesti tehtävien kahdenvälisten keskinäistä avunantoa koskevien sopimusten määräyksiin nähden, siltä osin kuin viimeksi mainitut määräykset ovat ristiriidassa tämän pöytäkirjan määräysten kanssa.
6. Osapuolet pyrkivät ratkaisemaan tämän pöytäkirjan soveltamista koskevat kysymykset tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevässä erityiskomiteassa.

EUROOPAN UNIONIN JA KENIAN TASAVALLAN
YHTEINEN LAUSUMA ALKUPERÄSÄÄNNÖISTÄ

Euroopan unioni ja Kenian tasavalta, yhdessä tässä yhteisessä lausumassa jäljempänä 'osapuolet',
jotka

MUISTUTTAVAT yhteisistä arvoistaan ja osapuolia yhdistävistä vahvoista kulttuurisista,
poliittisista, taloudellisista ja yhteistyösiteistä;

OTTAVAT HUOMIOON Cotonoun sopimuksen ja sen jatkosopimuksen;

OTTAVAT HUOMIOON Arushassa 30 päivänä marraskuuta 1999 allekirjoitetun Itä-Afrikan
yhteisön, jäljempänä 'EAC', perustamissopimuksen ja sen pöytäkirjan Itä-Afrikan yhteisön
tulliliiton perustamisesta;

OTTAVAT HUOMIOON EU:n ja EAC:n talouskumppanuussopimuksen;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa lujittaa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kahdenvälisissä,
alueellisissa ja maailmanlaajuisissa kysymyksissä;

Vahvistavat tämän sopimuksen 9 artiklan tekstin, joka koskee alkuperäsääntöjä, ja sopivat, että EU:n ja EAC:n talouskumppanuussopimuksen alkuperäsääntöjä koskeva pöytäkirja muodostaa perustan tulevalle alkuperäsääntöjä koskevalle pöytäkirjalle, joka hyväksytään tämän sopimuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti, mukaan lukien sen rakenne, ja johon tehdään joitakin vähäisiä tarvittavia mukautuksia erityisesti tämän sopimuksen kahdenvälisen luonteen huomioon ottamiseksi. Kumpikin osapuoli voi tehdä asianmukaisia ehdotuksia tällaisista mukautuksista ottaen huomioon kyseisen pöytäkirjan tulevan alueellisen ulottuvuuden. Osapuolet soveltavat tämän sopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/1076⁴ (markkinoille pääsyä koskeva asetus) sisältyviä alkuperäsääntöjä tuojaosapuolen sovellettavana lakina siihen saakka, että osapuolet hyväksyvät tällaisen alkuperäsääntöjä koskevan pöytäkirjan. Mahdollisimman pian sen jälkeen, kun tätä sopimusta on alettu soveltaa, osapuolet hyväksyvät tämän sopimuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti alkuperäsääntöjä koskevan pöytäkirjan, joka kattaa sekä Euroopan Unionin että Kenian tasavallan viennin. Neuvottelut tällaisesta pöytäkirjasta aloitetaan välittömästi.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1076, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, talouskumppanuussopimukset vahvistavissa tai niiden vahvistamiseen johtavissa sopimuksissa määrättyjen järjestelyjen soveltamisesta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän (AKT) tietyistä valtioista peräisin oleviin tuotteisiin (EUVL L 185, 8.7.2016, s. 1).

EUROOPAN UNIONIN JA KENIAN TASAVALLAN
YHTEINEN LAUSUMA
KAUPASTA JA KESTÄVÄSTÄ KEHITYKSESTÄ

Euroopan unioni ja Kenian tasavalta, yhdessä tässä yhteisessä lausumassa jäljempänä 'osapuolet',
jotka

MUISTUTTAVAT yhteisistä arvoistaan ja osapuolia yhdistävistä vahvoista kulttuurisista,
poliittisista, taloudellisista ja yhteistyösiteistä;

OTTAVAT HUOMIOON Cotonoun sopimuksen ja sen jatkosopimuksen;

OTTAVAT HUOMIOON Arushassa 30 päivänä marraskuuta 1999 allekirjoitetun Itä-Afrikan
yhteisön, jäljempänä 'EAC', perustamissopimuksen ja sen pöytäkirjan Itä-Afrikan yhteisön
tulliliiton perustamisesta;

OTTAVAT HUOMIOON EU:n ja EAC:n talouskumppanuussopimuksen;

VAHVISTAVAT sitoumuksensa lujittaa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kahdenvälisissä,
alueellisissa ja maailmanlaajuisissa kysymyksissä;

PYRKIVÄT PÄÄTTÄVÄISESTI varmistamaan, että tällä sopimuksella edistetään kestävyyttä
siton, että talouskasvu yhdistyy ihmisarvoisen työn, ilmaston ja ympäristön suojeluun ja että tässä
yhteydessä toimitaan kaikilta osin osapuolten yhteisten arvojen ja painopisteiden mukaisesti,
mukaan lukien vihreän siirtymän tukeminen ja vastuullisten ja kestävien arvoketjujen edistäminen;

Sitoutuvat tämän sopimuksen 3 artiklan yhteydessä tarkastelemaan edelleen keskinäisten mekanismien vahvistamista kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien sitoumusten tehokasta täytäntöönpanoa ja soveltamista varten ensimmäisen tarkistusjakson aikana. Sopimuksen molemminpuolisen noudattamisen edistämistä koskevaan tarkastukseen voi sisältyä täytäntöönpanon etenemissuunnitelmia, taloudellista ja teknistä apua, osallistavien lähestymistapojen edistämistä sekä tapoja puuttua mahdollisiin eroihin sovittujen sitoumusten täytäntöönpanossa.
